REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Dumineca 40.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 219.—Anul LXX. Brașov, Vineri 5 (18) Octomvrie. 1907.

„Poftiți și aplaudați!"

In ziua de ieri s'a dat pe față învoiala economică dintre guvernul unguresc și austriac. Au tăinuit până acum punctele pactului încheiat și s'a văzut din vorbirea ministrului președinte Wekerle, ținută în ședința de ieri a camerei, că au și avut de ce să le tăinuiască. Incepând din primăvara anului trecut cei din coaliție au făcut mare sgomot, că au de gând să ridice vama la granița Austriei, că vor să aibă bancă indepedentă ungară, că nu se vor învoi nici odată de a face pe placul Austriacilor, urcând cuota anuală, ce o contribue Ungaria la cheltuelele comune ale monarchiei (armată, marină, reprezentanța diplomatică, a monarchie, în afară, etc.)

Știm cu toții, că, dacă e vorba de a face gură mare, koșuthiștii sunt neîntrecuți. De astădată însă au tăcut ca peștii când a vorbit Wekerle, căci ceea-ce le-a spus nu se unia nici cu iluziile, nici cu lăudăroșia lor. In loc ca ceea-ce li-s'a vestit să li-se pară o victorie, le făcea mai mult impresiunea unei bătălii pierdute. Păreau fripți și fierți independiștii. Nici pomenire de bancă independentă în Ungaria, ear cuota a fost urcată cu două procente ceea-ce face câteva milioane la an. Se mai spera că guvernul coaliției va dobândi și legătura de drum de fer cu Annaberg, pe care Ungaria să-și poată exporta mai cu ușurință cerealele sale. Nimic din aceste dorințe și trebuințe nu s'a împlinit.

Am avut să ne luptăm, zise Wekerle, cu greutăți de tot mari și am trebuit să facem învoiala siliți de împrejurări, căci altfel ne-am fi încurcat într'un războiu vamal cu Austria și economia țărei ar fi fost de tot păgubită.

Tăcere și mare liniște a urmat după cuvintele ministrului. Când a ajuns însă la cuotă și a mărturisit, că a trebuit guvernul să se învoiască și la urcarea cuotei, Lengyel Zoltan a întrerupt tăcerea zicând către independiști: „Poftiți și aplaudați!"

In loc de aplauze s'a produs un sgomot surd de nemulțumire în șirul independiștilor. Larma devenind tot mai mare, Wekerle zise cu voce tare: „A zis mai adineaori d-l deputat Lengyel, ca să aplaudați. Să ne ierte, căci noi nu reflectăm, nici în afacerea cuotei, nici pentru cealaltă muncă a noastră, la aplauze". Dar independiștii nu s'au liniștit și Lengyel a replicat că ceea ce s'a făcut să poate numai inghiți, nu însă și tălmăci. Numai după ce s'a suspendat ședința și după ce deputații au trecut în foișorul camerei, au început independiștii să se mai desmetecească și unii au strigat: „Vrem bancă independentă!" Când erau să se încaere, a venit Kossuth și, luând în apărare pactul încheiat de guvern, i-au rugat să fie liniștiți, căci îi va lumina pe deplin asupra stării lucrului în conferența partidului. Cu capul plecat s'au reîntors în sala de ședințe și abia a mai avut atențiunea de lipsă spre a asculta cetirea proiectelor de lege, ce le-a prezentat ministrul de interne Andrassy.

Cum va fi primit pactul în provincie de către independiști vom vedea. Cei mai cuminte dintre ei vor zice: Acum nu mai e nici o deosebire între tiszaiști și kossuthiști, și unii și alții fac ce le dictează Austriacii. — Ear estremii lui Lengyel nu vorbesc acum decât de trădare.

Revista politică.

După-ce învoiala sau *pactul economic dintre Austria și Ungaria* a fost încheiat între ambele guverne dela Viena și dela Budapesta și s'a subscris de toți, ministru-președinte Wekerle a prezentat eri, Miercuri, camerei ungare aceste proiecte de lege. Wekerle a făcut cu acest prilej o declarațiune asupra cuprinsului căreia s'a fost înțeles mai dinainte cu ministru-președintele austriac. In declarațiunea sa ministrul-președinte Wekerle zise între altele:

„Noul pact cuprinde față cu cel de mai înainte următoarele stipulațiuni:

Până acuma pactul a fost o *uniune*, acuma este un *tratat* între ambele țări, așa că independența economică a Ungariei față cu străinătatea se validitează printr'asta. Când se vor încheia în viitor tratate cu statele străine, ministrul de esterne austro-ungar le va încheia astfel, ca din acele să se vadă, că tratatul nu se referă la un teritoriu unitar, ci la teritoriile a două state și că deci tratatul, ca să poată întra în vigoare, trebue să fie subscris nu numai de ministrul de esterne, ci și de reprezentanții ambelor guverne. La caz când s'ar ivi deosebiri de păreri între ambele guverne se va institui un tribunal de arbitri, compus din 5 judecători, după modelul tribunalului de arbitri din Haga.

Wekerle a mai declarat că al doilea traseu al drumului ferat Oderberg se va construi până la Teschen (Silezia).

Am avut mari și deosebite dificultăți de învins în decursul tratărilor cu Austria, zise Wekerle. Țara era legată prin tratatele încheiate cu statele străine (sub guvernul Fejervary). De altă parte stabilitatea raă porturilor economice nu era asigurată decât prin „reciprocitate", așa că îfi ori-ce moment Ungaria ar fi putut u încurcată într'un războiu vamal c- Austria. De aceea guvernul a fost nevoit să încheie o învoială, pe baza căreia să fie asigurată stabilitatea pe timp de zece ani (până la 1917). Totodată am avut de grije ca guvernul să aibă în anul 1917 mâna liberă.

Intr'un discurs ce a durat o oră și jumătate, Wekerle a desfășurat toate fazele și firele pactului. Când ministru-președinte a declarat că cvota ce-o plătește Ungaria pentru cheltuielile comune *va fi urcată cu două procente*, s'a produs mare mișcare între independiști.

In ce privește chestiunea băncii Wekerle a cetit declarația stabilită în înțelegere de ambele guverne, din care rezultă, că atât guvernului cât și dietei ungare i-s'a păstrat deplina libertate de a decide în această chestiune după încetarea privilegiului băncii austro-ungare la 31 Decemvrie 1910.

Wekerle a încheiat vorbirea sa zicând, că nu e cauză de descurajare, și el sperează, că pactul va fi spre salutea țării și a agriculturei ei. Guvernul e pătruns de conștiința, că și-a făcut datoria și așteaptă cu liniște judecata „națiunei".

Tot în ședința de eri a camerei a prezentat ministrul de interne *Andrassy* proiectele de lege privitoare la așa zisă *garanțiă a constituțiunei* și adecă: proiectele asupra lărgirei competenței curții administrative; asupra regulării reciprocității de penzionare a funcționarilor de stat și comitatensi și asupra desființărei legei Szapary.

*

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Foi de salcă.

Lungărețe foi de salcă
Cad pe drumuri și se calcă,
Și să duc și iar s'adună
Și'mi alungă voia bună.

Tot ca frunzele m'oi duce
In vre-o toamnă, sub o cruce.
Ori, de ce în lume omul
E ca frunza, nu-i ca pomul?

Brașov. *Ecaterina Pitiș.*

Tânărul rege.

— De *Oskar Wilde.* —

(Fine.)

A adormit din nou tânărul rege; a visat, iar visul i-a fost următorul: I-se părea, că trece prin o pădure mare întunecoasă, în care atârnau tot felul de poame și flori frumoase, veninoase. Viperele sâsâiau după el, când a trecut pe lângă ele, iar papagali minunați de diferite colori sburau sbierând din creangă 'n creangă. Broaște țestoase colosale zăceau în nămolul ferbinte. Iar pomii erau plini de maimuțe și păuni.

A mers departe, departe, până a ajuns la capătul pădurii; aici a zărit o grupă mare de oameni, cari munciau în alvia unui râu evacuat. Umblau pe stânci, roiau ca furnicile. Au săpat gropi adânci în pământ, unde coborau la muncă. Câți-va dintre ei despicau cu ciocane grele stânca; alții săpau în năsip. Cu rădăcină cu tot scoteau „kaktus"-ul și nimiciau fără cruțare ori-ce floare. Grăbiau, alergau încoaci-încolo, se agrăiau unul pe altul, și nici unul din ei nu era neactiv.

Din întunerecul unei peșteri îi privia moartea și lăcomia. De odată începù vorba moartea:

— Sunt obosită; dă-mi a treia parte din aceștia, și fă-mi liberă calea.

Lăcomia a clătinat din cap.

— Aștia-s sclavii mei — răspunse cu mândrie.

— Ce ții în mână? — întrebă moartea.

— 3 grăunțe de grâu; ce te importă?

— Dă mi mie unul din ele, zise moartea, să-l sădesc în grădină; numai unul singur, și mă duc.

— Nu-ți dau nimic — răspunse lăcomia, — ascunzându-și mâna în crețele hainei.

A râs moartea la acestea; a luat apoi o ceașcă, a băgat-o în o bălteacă de apă și din ceașcă a început să se răspândească frigurile pustiitoare: a pătruns boala în mulțimea de oameni și a treia parte din ei zăcea moartă. Negură rece s'a lăsat și a cuprins întreg ținutul.

Iar când a văzut lăcomia, că a treia parte din oameni a murit, își bătea pieptul și plângea cu jale: „Mi-ai omorât atâția oameni, cară-te de aici. In țara Tătarilor e războiu cumplit și regii ambelor părți pe tine te doresc. Afganii au omorât taurul negru și merg la războiu înarmați din cap până'n picioare cu scuturi și coifuri de fer. Ce-i pentru tine valea asta, de voești să petreci tot aici. Pleacă de aici și nu te mai reîntoarce nici când."

— Da, — răspunse moartea, — dă-mi însă mai întâi un grăunte de grâu, pentru că altfel nu plec.

Lăcomia a dat iarăș din cap.

— Nu-ți dau nimic, — zise. —

A râs moartea din nou; a luat apoi o piatră și a aruncat-o în pădure: din tufișul des de cucute s'a ridicat în taine de flacări frigurile de (baltă) mocirlă; a pătruns în mulțime, și pe cine-l atingea, muria; iară iarba, pe unde treceau, se vesteja.

S'a îngrozit lăcomia cumplit și-și presără cenușe pe cap.

— Ești năprasnică, — strigă — ești nemiloasă. In orașul înconjurat cu ziduri al Indiei domnește foamea, în Egypt asemenea în multe orașe, iar de pe pustie au pătruns în oraș lăcustele. Nilul nu și-a udat țărmurii; uscăciunea a prins putere peste tot. Dute la aceia, cari au lipsă de tine și dă pace sclavilor aici."

— Da — răspunse moartea, — dar până când nu-mi dai un grăunte de grâu nu mă depărtez.

— Nu-ți dau nimic — răspunse indignată lăcomia.

A râs moartea iarăși, a fluerat printre degetele lungi și la moment a sosit o femee plutind prin aer. Pe frunte era scris: *Pestis* și o ceată mare de vulturi slabi sburau în juru-i. Cu aripile au acoperit valea și nimeni n'a rămas în viață.

Iar lăcomia văetându-se a scăpat prin pădure; moartea însă a încălecat și a trecut pe calu-i mai iute ca vântul.

Din nămolul de pe fondul văii s'au ridicat bălauri și animale scârboase cu solzi, iară șacalii veniau în fugă de-alungul năsipului sugând aerul infectat.

A plâns tânărul rege și a întrebat:

— Cine au fost oamenii aceștia și ce-au căutat acolo?

— Au căutat rubine pentru coroana unui rege — a răspuns un om, ce sta lângă el...

S'a cutremurat în tot corpul tânărul rege, iar întorcându-se a zărit un om îmbrăcat ca un peregrin, ce ținea în mână o oglindă de argint.

După alegerea biroului său, *Scupcina Serbiei* a ridicat şedinţa şi apoi seziunea a fost închisă. Viitoarea şedinţă a seziunei ordinare din 1907 va fi deschisă prin ukaz regal.

*

Consiliul de miniştri francezi s'a ocupat Marţi de *situaţiunea în Maroc.* Generalul Drude a telegrafiat că restabilirea ordinei se urmăreşte cu concursul lui Marabut, care dispune de 2600 puşti. Prezenţa amiralului Aube ne mai fiind necesară, guvernul va dispune rechemarea lui.

Viaţa la Bucureşti.

— 2 Octomvrie 1907.

Cu cât vremea trece, cu atât se pare că e mai multă confuzie în viaţa politică. Ziua deschiderii Parlamentului, care se apropie, trebue să aducă cu sine rezoluţii ale guvernului, cari trebue să satisfacă toate punctele din manifestul din Martie, dat ţărănimii în numele Regelui. Fie că aceste rezoluţii nu se pot prezenta la data deschiderii Parlamentului sub formă de proiecte destul de largi sau de complete, fie că ele vor găsi în opoziţie o desaprobare şi piedeci destul de mari, într'un cas ca şi în altul guvernul poartă povara răspunderii faţă de popor şi faţă de Rege, iar în faţă-i opoziţia, gata să-i pună multe piedeci în acţiunea pentru reforme.

...Şi e cu atât mai confuză această viaţă cu cât d-l Carp, care până acum avea obiceiul să spună, că »va aviza«, vine azi şi strâns cu uşa atât de ai săi cât şi de adversari, declară că nu are nici o soluţie în chestia ţărănească, nu se simte obligat să conlucre alături cu guvernul la opera de reforme, ba chiar să simte dator a-l combate din toate puterile considerându-l revoluţionar; găseşte de cuviinţă că trebue combătut şi răsturnat.

D-sa nu spune precis ce ar face venind la putere, ci numai atâta că va *guverna.*

Fără reforme radicale pentru ţărănime nu se ştie dacă ar mai putea guverna cineva, decât poate cu ajutorul poliţiei şi armatei...

*

In opoziţie, ziarele de ori-ce partid ar fi ele, au obiceiul să exploateze cele mai mărunte chestiuni, cari ar putea să-l facă pe guvern să-şi piardă popularitatea; vina acestui obiceiu este în aceea că să discută numai partea aceia a chestiunei, care se poate exploata cu câştig pentru cel interesat.

Astfel e caracteristic acum cazul ziarelor opoziţionale (şi mai cu samă »Epoca«) cari ocupându-se de anexele d-lui Haret, din cari se dovedeşte puterea criminală a unor ofiţeri în timpul represiunii, caută să aducă neînţelegere între ministrul de instrucţiune publică şi cel de răsboi.

Aceste ziare adresându-se la amorul propriu al ministrului de răsboi vorbesc de »insulta« ce se aduce armatei de către ministrul de instrucţie, dar nu vorbesc de necesitatea de a se dovedi pentru cinstea ţării şi armatei vina unora şi nevinovăţia altora în faţa acuzării ce se aduce armatei nu numai de d-l Haret.

Aceste ciocniri pe lângă dorinţa stăruitoare a opiniei publice, vor aduce poate odată acea mult dorită anchetă.

*

Marele duce *Vladimir al Rusiei*, ţara nedreptăţilor şi a revoluţiei, a fost cu familia sa pentru câteva zile oaspele familiei regale române. A avut o primire dintre cele mai alese atât prin atenţia deosebită ce i s'a dat de familia regală cât şi prin desfăşurarea de forţe poliţieneşti neobicinuite la Bucureşti, pentru paza sa... Potemkiniştii, ori unde s'au găsit în timpul acela, se zice că, fără discuţie, au fost arestaţi s'au puşi sub pază poliţienească.

Dacă el trebue să aibă atâta frică de moarte în România, apoi care va fi liniştea lui în Rusia?...

Vizita se pare că a fost făcută familiei regale, fără nici un scop politic. După svonul unor ziare şi după unele păreri ea ar fi fost în legătură cu chestia macedoneană.

* * *

Concertele simfonice atât de mult gustate anul trecut, date de *orchestra ministerului instrucţiunii publice*, sub conducerea maestrului Dinicu, vor începe anul acesta la Ateneu, Marţi, la 9 Oct.

Ele vor urma în fiecare săptămână Marţi seara, cu bucăţi din cei mai celebrii autori clasici, aducând, în anul acesta, după cum se aude, multe noutăţi musicale pentru publicul tot mai însetat pentru muzică, din Capitală, care anul trecut abia găsea loc în sala încăpătoare a Ateneului.

* * *

Timpul urmează a fi secetos, aducând multe greutăţi pentru arăturile de toamnă, cari scot bulgări împietriţi de pământ.

Traiul de asemenea urmează a fi mai cu seamă la oraşe din ce în ce mai scump, iar chiriile tot mai mult urcate.

Pentru chirii s'ar putea găsi deslegarea în faptul, că în timpul din urmă s'au făcut prea puţine construcţii noi şi s'au dărâmat multe, iar populaţia a crescut, mai cu seamă cu cei veniţi de afară din provincie sau de peste hotare. Câteva mii numai poate că a adus petroleul.

O cauză de căpetenie e de bună samă creşterea numerarului înăuntru ca şi afară.

M.

Măcelul din Christian.

Duminecă seara s'a întâmplat în comuna Christian din apropierea Braşovului un măcel, săvârşit de către husarii staţionaţi în această comună, care întrece barbaria sălbatică dela Pănade. Din raportul special publicat în numărul de eri (număr de zi) al foaiei noastre, dăm pentru cetitorii numărului de Duminecă următoarele amănunte:

Duminecă după amiazi servitorii unguri din Christian au aranjat într'una din odăile cârciumei »La strugure« un joc, la care au luat parte şi trei feciori români şi trei husari. Unul din feciorii români, văzând că lăutarii cântă tot numai cântări ungureşti, a cerut să se cânte şi o »Sârbă«.

Atâta a ajuns ca unul din husari să-şi iese din fire, să scoată un briceag şi să-l rănească pe flăcăul român Ioan Man la pulpă. De sine înţeles, că Man n'a rămas dator husarului, ci prinzând acelaşi briceag în mână, îl răni pe husar, care, văzându-se vulnerat, a luat-o razna la casarmă, ca să alarmeze pe soţii săi.

După câteva minute sosiră în faţa crâşmei doisprezece husari în frunte cu strajemeşterul Wolf, cari în loc să între în odaia, unde se întâmplase rănirea şi să restabilească ordinea, au pătruns cu săbiile scoase în odaia învecinată, unde se aflau oameni nevinovaţi şi năpustindu-se asupra acestora, au început să taie în dreapta şi stânga, rănind pe toţi ce le veneau în cale. In câteva minute podelele şi păreţii odăii erau roşii de sânge, iar aerul plin de ţipetele răniţilor.

Au fost răniţi de moarte: *Dumitru Pascu* sen. şi *Dumitru Pascu* jun. Gravi răniţi: *Dionisie Ollean* (rănit la cap şi 'n spate), *Ioan Dima*, *Ioan Barbu*, *Miron Staicu*, *Dumitru Staicu-Chef* şi *Ştefan Hogea*; mai uşor răniţi feciorașul *Gheorghe Coşuleţ*, şi băiatul de 14 ani *Ioan Nic. Coşuleţ* pe care numai curiositatea îl adusese în apropierea cârciumei. Rănit a fost şi ţăranul *Ion Mihaiu Zuică.* Afară de aceştia au mai primit câte-o lovitură de sabie şi alţii. Dintre doi Saşi, atacaţi şi ei de husari, este grav rănit zilerul *Gheorghe* din Ticuşul-săsesc, apoi *Christian Zintz*, din Christian, care primi o lovitură tare cu sabia fiindcă a zis către sergentul Wolf: *De ce aţi venit aici la oamenii pacinici să-i ciopărtiţi?*

După săvârşirea fiorosului măcel husarii s'au îndreptat spre casarmă, lăsând pe numeroşii răniţi în mila Domnului. A doua zi s'a făcut de către cei răniţi arătare la comanda regimentului de husari.

*

Foile ungureşti din Braşov şi cele din Budapesta tac despre cele întâmplate, probabil, din cauză că cei vinovaţi sunt husari unguri. Din foile nemţeşti a luat ştire ziarul braşovean »Kr. Zeitung«, care după ce descrie pe scurt cele întâmplate, zice următoarele: ....»Comandantul patrulei a dat ordin să se tragă săbiile fără nici o cauză şi numai pentru a răsbuna pe husarul rănit, iar apoi au fost măcelăriţi toţi, fără deosebire dacă au luat parte la bătaie sau nu. Au fost răniţi 18 Români şi un Sas, care a căpătat vre-o cinci tăieturi pe cap«.

*

Astăzi am vizitat în spital pe cei doi Români mai greu răniţi. Tânărul Dumitru Pascu are o tăietură adâncă în moalele capului, lungă de 15 cm. şi adâncă de 12 cm. La operaţie i-s'a scos din creeri o bucată de os din craniu, de 8 cm. lungime şi de $2\frac{1}{2}$ cm. lăţime. Băiatul e curprins de friguri. Medicii au puţine speranţe că va scăpa. Şi în casul dacă s'ar vindeca, ne spuse medicul, tinărul va rămânea cu un defect la creeri. Bătrânul Pascu şi unul dintre cei doi saşi răniţi, au mai multe răni de 5—6 cm. lungime în cap. Sasul are o rană mare şi la spate, causată de o împunsătură de sabie.

Limbă, cultură şi literatură.

Discurs rostit în 21 Septemvrie n. c. de d l Dr. Gavril Tripon, după deschiderea adunării generale a „Asociaţiunei."

Ilustre d-le President!
Onorat Comitet!
Onoraţi Oaspeţi!

In clipele aceste de sărbătoare şi de meditaţie vom înălţa sus inimile noastre către orizontul larg şi luminos, ce ne deschideţi prin îndrumările date şi prin faptul fericitor, că atâţia fraţi vrednici aţi venit la noi din toate părţile, cu inimi aprinse de iubire pentru idealele superioare ale vieţii româneşti: pentru cultura şi literatura poporului român.

Iată-ne dar, atraşi a privi la cărările infinite ale progresului în cultura omenească; progres, care chiamă cu putere nebiruită pe fie-care popor, a sui tot mai sus pe treptele sale şi a beneficia tot mai mult de darurile sale bogate.

I.

Ce puţin ştie omul şi poporul la începutul vieţii sale! Nu se cunoaşte pe sine. Nu-şi cunoaşte părinţii, rudele. Nu-şi cunoaşte casa, împrejurimea, vecinii, pretenii, nepretenii. Nu cunoaşte legile, după cari viaţa lui să desvoaltă, să întăreşte, să înalţă sau slăbeşte, cade. Nu cunoaşte valoarea şi chiemarea propriei sale vieţi. Nu cunoaşte valoarea bunurilor ce posede; nici a bunurilor, la cari are dreptul de a putea ajunge. Trăieste în întunerec. Se loveşte la fie-care pas. Cade victimă la toţi şi la toate. E părtaşul unei sorţi de compătimit.

Dar bunul Creator vine în ajutorul omului şi al poporului — între multe altele — cu legea conservării de sine, şi cu legea progresului general. Omul şi şi poporul azi primeşte o ideie nouă, o cunoştinţă nouă, o esperienţă nouă, o descoperire nouă; mâne, poimâne alta şi alta nouă, până ce descopere atâtea legi, adună atâtea puteri, atâtea cunoştinţe în toate direcţiunile, încât ese cu încetul din cercul nebulos şi sărac al conştiinţii începătoare şi ajunge la o conştiinţă luminoasă, bogată, la o lume internă de idei, de cunoştinţă, care treptat poate înainta până la depărtări incalculabile.

Astfel omul şi poporul prin muncă şi silinţă neîntreruptă, trece triumfător înainte pe calea luminării de sine, pe calea progresului nesfârşit în cultura intelectuală (în ştiinţa generală).

După viaţă, capabilitatea de cultură e primul dar, ce D-zeu a dat spiritului omenesc. Şi cu aceasta, iată am ajuns la un punct din programul statutar al „Asociaţiunei" noastre: de a lăţi cultura intelectuală, lumina cunoştinţelor folositoare în toate direcţiunile între poporul nostru ca să-l scoatem din întunerec şi din rătăciri şi să-l facem capabil de luptă pentru existenţă.

II.

Progresul însă nu se reduce numai la lărgirea cercului de cunoştinţe! Ar fi prea puţin pentru spiritul omenesc. Pentru aceea bunul Creator a dat omului — po-

---

S'a îngălbenit şi a întrebat:

— Pe coroana cărui rege?

Iară peregrinul a răspuns:

Priveşte în această oglindă şi-l vei vedea.

S'a uitat în oglindă şi pentru că şi-a văzut propria figură, a strigat speriat şi s'a deşteptat. Razele strălucitoare ale soarelui pătrundeau vesel în odae, iar pe pomii din grădină cântau pasările.

*

Cancelarul şi marii funcţionari ai curţii au într'at şi i-s'au închinat tânărului rege; iară aprozii au adus haina ţesută în fir de aur, coroana şi sceptrul împodobite cu pietre scumpe şi mărgăritare. Le-a privit pe amândouă şi i-s'au părut splendide: mai minunate, decât tot ce a văzut, până acum. S'a gândit însă la visurile de astă noapte şi a zis către cei din jur:

— Duceţi lucrurile estea de aci, căci nu voesc să le port.

Curtenii s'au înspăimântat; unii din ei au râs, crezând, că regele glumeşte.

Dar el s'a întors încă odată către ei şi le-a poruncit răstit:

— Duceţi de aici lucrurile acestea şi ascundeţi-le din faţa mea. Deşi azi e ziua încoronării mele, nu voi să le port. Căci pe războiul gândurilor şi cu mânile haine ale durerii mi-au cusut haina. Rubinele sunt murdărite de sânge, iar în mijlocul mărgăritaritarului e ascunsă moartea.

Şi le-a povestit cele 3 visuri; când le-au auzit curtenii să uitau unul la altul întrebător, şoptindu-şi între ei.

— Cu siguranţă e nebun; căci ce-i altceva visul decât vis, şi vedenia mai mult decât vedenie. Nu-s realităţi, cu cari cine-va să-şi bată capul. Şi ce ne priveşte pe noi viaţa acelora, cari muncesc pentru noi? Oare să nu mănânce omul pâne, până când n'a văzut pe plugar şi să nu bea vin, până ce n'a vorbit cu vierul?

Cancelarul a zis către tânărul rege

— Poruncesc, te rog, depărtează dela tine gândurile acelea negre; îmbracă această haină şi pune-ţi coroana pe cap. De unde va şti poporul, că tu eşti regele, dacă nu vei purta haina regească.

Regele s'a uitat lung la el.

— Intr'adevăr aşa e? — întrebă. Nu vor recunoaşte în mine pe regele lor, dacă nu voi îmbrăca haina regească?

— Nu te vor recunoaşte, stăpâne — adause cancelarul.

— Am crezut, că au fost bărbaţi, — răspunse, — cari au avut făptură regească, dar să poate că aşa-i cum zici tu. Şi cu toate astea nu voi purta această haină; nici nu mă voi încorona cu această coroană; ci precum am venit în palat, aşa-l voi părăsi.

Le-a ordonat să-l părăsiască, esceptionând însă un aprod, ce-l ţinea tot cu sine, pentru că era cu un an mai tânăr decât el.

Iar scăldându-se în apă curată, a deschis o ladă veche şi din ea a scos sumanul din pele de oae şi pieptarul lucrat destul de nemăestrit, cari le purta, pe când mâna la munte caprele sburlite ale păstorului sihastru. Cu acestea s'a îmbrăcat, iar în mână şi-a luat bâta noduroasă de cioban.

Tânărul aprod privia cu mirare la faptele regelui şi-i zise zâmbind:

— Stăpâne, îţi văd hainele şi sceptrul, dar unde-ţi este coroana?

Regele a rupt o crăcuţă din tufa sălbatică, ce se înălţa în verandă, o îndoi, ii dete formă de coroană, şi şi-o puse pe cap.

— Asta să-mi fie coroana!

Imbrăcat astfel a intrat în sala cea mare, unde-l aşteptau nobilii ţării...

Nobilii îşi băteau joc de el, iar unii îl agrăiau sarcastic:

— Stăpâne, poporul şi-aşteaptă regele şi tu le areţi un cerşitor.

Iar alţii mânioşi, ziceau:

— Faci de ruşine statul şi nu eşti demn, să ne fii stăpân.

El însă n'a răspuns nici un cuvânt, ci părăsi sala, se coborâ pe scara strălucitoare de porfir, ieşi prin porţile de bronz, încălecă şi călări spre catedrală, insoţit fiind numai de micul aprod.

Poporul râdea de regele i propriu:

— Iată, pe aici călăreşte — strigă în batjocură — nebunul regilor!

Iar el ţinând frâul, le zicea: Nu; eu sunt adevăratul rege — şi le povesti cele trei visuri.

Un om a păşit atunci din mulţime şi vorbi tânguitor:

— Stăpâne, nu ştii, că pe luxul bogaţilor se susţine viaţa săracilor? Pompa voastră ne satură, iar păcatele voastre ne dau pânea dorită. A lucra pentru un domn mare, e muncă amarnică. Dar e şi mai amarnic, când n'avem stăpân, cui să-muncim. Crezi, că corbii ne vor aduce nutremânt. Şi ce remediu vindecător ai pentru aceste lucruri? Vreai să zici cumpărătorului: numai de atâta să târguieşti, iar negustorului: Tu cu preţul ăsta să-ţi vinzi mărfurile? Nu cred. Intoarce-te deci în palat şi îmbracă-te în purpur şi haine scumpe. Ce te îngrijeşti de noi şi de ceea-ce suferim?

— Nu sunt fraţi, bogaţii şi săracii? întrebă regele.

— Aşa e — răspunse omul — dar numele fratelui bogat e: Cain.

Ochii tânărului rege s'au umplut de lacrămi; călări mai departe între strigătele şi îmbulzala poporului; dar aprodul de frică, îl părăsi.

porului, capabilitate de cultură şi în altă direcţiune. L'a făcut accesibil şi pentru cultura inimii (a sentimentelor)! I-a dat legea perfecţionării morale, a stăpânirii, în lumea sentimentelor; şi peste tot: putinţa de a judeca în forul intern şi de a face ordine în lumea ascunsă a sentimentelor sale.

Iată legea: Fie-care idee nouă, cunoştinţă nouă, când se înmagazinează în conştiinţa omului — poporului, e însoţită de un strat de sentiment, de un grad de căldură, de o măsură de putere. E puternic şi bine îngrijit stratul de sentiment: e puternică şi ideea şi devine idee dominantă, activă, vie. E slab şi negles stratul de sentiment: atunci şi ideea devine slabă, palidă, ba se întunecă şi nu mai poate eşi la suprafaţă în conştiinţă. Aceasta e lupta internă a ideilor şi a sentimentelor. O luptă, în care voinţa şi judecata omenească e capabilă de hotărâre. Să vedem acuma, dacă acest strat de sentiment, această inimă omenească, e capabilă de progres în sens nobil şi nesfârşit?

Ce puţin simte omul şi poporul la începutul vieţii sale! Şi unul şi altul e îngrădit în cercul strimt şi împetrit al egoismului necumpătat. Şi unul şi altul e brutal şi rău. Toate relele egoismului le are. Inima-i ca piatra, sentimente superioare, concepţiuni superioare nu se prind în ea, cum nu se prinde sământa de grâu în peatră.

Dar Creatorul lumii e mare măiestru. Peatra cu timpul se sfarmă, se preface în praf şi nisip şi devine folositoare vieţii superioare. Tot aşa e şi cu inima aspră a omului — poporului. Ea trece — trebue să treacă — prin şcoala severă a vieţii, prin atâtea dureri şi suferinţe, se moaie, dar devine mai nobilă şi capabilă de sentimente superioare.

Egoismul strimt şi necumpătat cedează treptat, trece la cumpăt, trece la iubirea către familie, către locul natal, către şcoala sa, biserica sa, patria sa, neamul său, către omenimea întreagă, către ştiinţă, către D-zeu.

Ce progres enorm e, dela egoismul strimt, până la iubirea de neam şi de patrie! In cazul prim omul nu jertfeşte nimica. In cazul din urmă el, patriotul, se jertfeşte chiar şi pe sine, pentru neamul său, patria sa, pe cari le recunoaşte de unităţi superioare faţă de individ, faţă de sine.

Acesta e progresul în cultura inimii şi e indispensabil omului şi popoarelor civilizate, omenirii civilizate. Numai pe aceasta cale e posibilă mila, solidaritatea şi dreptatea, pacea şi frăţietatea, armonia în viaţă, în lume.

Şi dacă va veni cândva timpul visat şi dorit de atâţi apostoli mari ai lumii, ca inima omului şi a poporului, se considere omenimea întreagă de unitate superioară, de o mare şi solidară familie a lui D-zeu, în care fie-care popor e tractat ca frate — ca membru egal îndreptăţit — unde cel mai mare, va ocroti pe cel mai mic, aceea epocă va fi a înfrăţirii popoarelor, va fi cea mai strălucită apoteosă a culturii inimii omeneşti! Va fi o mare apropiere către idealul cerut în „Tatăl nostru": „Vie Doamne împărătia Ta" între noi, să împărtăşască frăţietatea, dreptatea, pacea, mila.

Progresul în cultura inimii e mai mult şi mai superior din punctul de vedere al coexistinţei şi al fericirii, decât progresul în cultura intelectuală, pentru că în prima linie, ba exclusiv, numai cultura inimii realizează mila, pacea, armonia şi dreptatea morală, pe pământul suferitor, în omenimea sbuciumată de atâtea curente ucigătoare.

III.

Supremul dar, ce D-zeu a dat spiritului omenesc — omului şi poporului — e lucrarea în afară, executarea externă, realizarea externă o lumii interne de idei, a lumii interne de sentimente înaintate, la care prin cultură treptată şi îndelungată ajunse omul şi poporul.

Aceasta e legea voinţii omeneşti, a planului de lucrare, a puterii de lucrare continuă şi fără sfârşit — conform lumei interne. Astfel permite, impune D-zeu omului — poporului, ca să fie şi el lucrător, ziditor, creator în sfera lui de viaţă, se fie autor responsabil, faur sorţii sale.

Omul şi poporul, ajutat de aceasta lege, — de dorul intern nemărginit, — preface după putinţă, în cursul vremii, lumea lui esternă, după asămânarea lumii lui interne.

De aci provine, în cursul veacurilor, progresul general, în creaţiunile esterne ale spiritului omenesc, ale vieţii omeneşti.

Omul de cultură, poporul de cultură preface coliba de pământ şi de stuh în casă de lemn, apoi în casă de peatră, apoi în palat. Grădina copleşită de buruiene o preface în grădină de legumi, în grădină de pomi, un fel de paradis lângă casa muncitorului. Vituţele slabe şi puţine la început, le nutreşte, le sporeşte. Puterile naturii le cucereşte şi le pune în servitul seu. Locuri pustii devin folositoare. Omenimea vrea se străbată tot, să facă tot, să cucerească tot. De aci se naşte concurenţă pe toată linia şi lupta pentru o existenţă mai bună, sau cel puţin pentru a se susţinea mai departe în starea de mai înainte.

In comună se înalţă şcoli, biserici ş. a. ş. a. Tot creaţiuni de ale spiritului omenesc.

IV.

Către progresul nesfârşit în cultură, D-zeu a mai dat de ajutor omului — poporului, o putere nebiruită, un organ divin, neasămânat de sublim, — în limba fie-cărui popor. — Limba e haina de botez a fie-cărui popor din lume. E ceva supraomenesc, spiritual, providenţial. E de-odată cu răsărirea poporului pe pământ, de-odată cu păşirea lui în istorie. De aici e obligământul de a respecta toate limbile. De aici e devotamentul neţărmurit pentru limba poporului tău. Limba e fenomen mare: factorul solidarităţii unui popor, unităţii unui popor, e prima descălecare faptică a lumii interne sufleteşti în lumea din afară.

Viaţa unui popor şi limba unui popor: are aceiaşi origine supraomenească; aceeaş valoare nepreţuită; şi aceeaş sfinţenie nepătrunsă.

V.

Dar ce e literatura? E creaţiunea sublimă a spiritului. E reproducerea lui proprie într'o situaţie dată prin cuvinte scrise, cari perpetuează starea internă a spiritului. Eată exemple: Un poet, un scriitor vede „Oltul", vede „Clăcaşii"; sau în fantasia lui vede „Nunta Zamfirii", „Nunta în Codru". Lumea lui de idei şi sentimente, arde şi luminează, se mişcă, se zbuciumă, roteşte, bate în valuri, întră în curente neliniştite, întră într'o ferbere, care cere descărcare, întrupare şi linişte.

In această stare de viaţă internă exuberantă, de zbor şi de mişcare neobicinuită, poetul şi scriitorul se ascultă el pe el, prinde din el complexe de lumină, prinde valuri de sentimente şi cu ajutorul limbii, le dă formă şi viaţă esternă. Le perpetuiază. Clipa trecătoare din viaţă o eternizează prin scriere, prin literatură.

Eată ce-i literatura: Vulturul prins în zbor, care totuş vecinic va zbura. O clipă, din viaţă prinsă şi scoasă, care totuş vecinic va rămânea vie!

Literatura ca şi sufletul, face minuni. Ea învinge greutăţile spaţiului şi a timpului. Prin ea trecutul depărtat devine present viu, puternic şi activ. Prin ea se întregeşte şi îmbogăţeşte viaţa de azi cu aceea din trecut. Prin ea se face mai evidentă continuitatea în viaţa unui popor în decurs de veacuri, precum şi progresul treptat în desvoltarea limbii sale.

Literatura garantează spiritului, în sine nemuritor, o nemurire relativă chiar şi pe pământ. De aci se esplică importanţa colosală a moştenirii culturale şi a limbii în viaţa unui popor. Cugetare, simţire, grai cultivat de veacuri, trec neştirbite în posesiunea generaţiilor posterioare, cari le păstrează şi completează mai departe. E drept, că prin limba lui, şi literatura lui trăieşte un popor!

VI.

In aceste zile ale culturii, limbii şi literaturii române să ne cugetăm cu iubire la poporul nostru. Să plecăm capetele noastre înaintea puterii şi fidelităţii lui. El 20 de veacuri ne-a păstrat în vremi grele limba strămoşească; felul strămoşesc de a cugeta, a simţi, a vorbi, a crede, a trăi, a crea. In aceste veacuri el ne-a dat prima literatură. S'a reprodus el pe el, s'a cântat el pe el în formă de poveşti şi versuri, trecute din vatră în vatră, din generaţie în generaţie până la noi.

Intrat în viaţă liberă, poporul nostru din patrie, aduse jertfe fără păreche pentru limba şi cultura sa. Pe rând a ridicat şi susţinut aproape 3000 şcoli, şi le susţine şi azi. E aceasta o sete enormă de cultură, o jertfă sublimă dela un popor sărac, neajutat de nimeni.

Tot aşa e în special şi în comitatul nostru. Poporul de aici după desfacerea instituţiunii militare, a trecut cu dragă inimă avutul său în aşezăminte culturale dedicate pe veci limbii, culturii, literaturii române. Un popor lăudat pe vremuri ca soldat s'a arătat demn de sine şi după întrarea sa în starea civilă.

Spiritul de jertfă al poporului nostru de pretutindeni şi capabilitatea lui de cultură a inspirat pe bărbaţii noştri din anii 1860, cari au înfiinţat Asociaţiunea pentru cultura română şi literatura poporului român. Figurile lor măreţe se le trecem cu pietate înaintea ochilor noştri sufleteşti, în aceasta zi solemnă, la care şi ei au partea lor de muncă, — începutul măreţ, bine condus.

Trecutul ne dă mângăiere, ba şi mândrie! Dar viitorul culturii noastre ne inspiră mare răspundere, căci moştenirea culturală trebue s'o păstrăm veacurilor viitoare. Ne obligă la aceasta sentimentul de datorinţă către părinţi, către strămoşi! Ne deobligă solidaritatea cu poporul nostru, dela care nu ne putem despărţi, fără a deveni crengi uscate şi rupte, lângă un codru verde de veacuri.

Dar ne obligă mai presus de toate răspunderea noastră înaintea lui D-zeu, care, — fără vrednicii multe, — ne-a aşezat în pătura suprapusă a acestui popor, ne-a designat de povăţuitorii, apărătorii şi conducătorii lui, ni-a dat o misiune plină de răspundere, dela care nu putem fugi şi nu este absolvare! Vom repeţi dară şi noi cuvintele şi juruinţa prorocului: „Să ne sece mânile noastre de Te vom uita pe tine Sioane! Să ne sece mânile noastre de Te vom uita pe Tine limbă românească. De Te vom părăsi pe Tine popor român! De nu te vom sprijini pe tine cultură şi literatură română!"

Ilustre d le President!
Onorat Comitet!
Onoraţi Oaspeţi!

Voiu termina! Aţi adus şi sugerat inimilor noastre atâtea sentimente bune.

Ne-aţi arătat problemele grele şi mari ale culturii noastre. Chiar pentru aceea un sentiment de modestie, de sfială ne cuprinde: căci noi, numai cu puţin vom răspunde la aşteptările D-Voastră juste.

Vă rugăm însă, primiţi cu toţii, cu inimă frăţească, puţinul prestaţiunilor noastre de muncă şi de jertfă. Şi primiţi drept adaus, sentimentul nostru viu de gratitudine, pentru înalta onoare, ce ne-aţi făcut, venind la noi şi pentru sprijinul frăţesc ce ne-aţi dat, întrunindu-Vă cu toţii azi aici în această strălucită adunare a „Asociaţiunei". Incălziţi de căldura şi lumina, ce-aţi adus la noi, cu inimă senină Vă zicem: „Intre noi bine-aţi venit!" „Să trăiţi mulţi ani!"

STIRILE ZILEI.

— 4 Octomvrie v.

Starea sănătăţii Maj. Sale Monarchului. Bătrânul nostru monarch încă tot nu s'a recules de răceala, care şi-a contras'o acum vre-o zece zile. Maj. Sa sufere de un catar bronchial, de tuse şi ici colea şi de friguri uşoare, cari îl nelinişteso în somn şi i-au luat pofta de mâncare. Ştirile cari sosesc din Viena, sunt când favorabile când îngrijitoare. Ştirile de eri dimineaţa ne spun, că medicii au constatat la Maj. Sa boala aşanumită pneumonie bronchială, care nu e periculoasă, iar medicii cred că Maj. Sa în câteva zile va fi pe deplin însănătoşat. Ştirile de azi noapte

---

Iar când a ajuns la poarta catedralei soldaţii i-au pus înainte helebarzile şi i-au zis:

Ce cauţi aici? Afară de rege, nimeni n'are voe să treacă pragul.

Faţa i-se înroşi de mânie şi le zise răstit:

— Eu sunt regele; — a dat la o parte helebărzile şi a întrat.

*

Când l'a zărit bătrânul episcop venind în haine de păstor, s'a sculat mirat de pe tron.

— Fiule, asta-i îmbrăcămintea regească? Cu ce coroană să te încoronez? şi ce sceptru să ţi dau în mână? ziua de azi ar trebui să fie pentru tine ziua bucuriei şi nu a supărării şi bănuelii.

— Bucuria proastă, ceea-ce a produs supărarea? zise tânărul rege şi-i povesti cele trei visuri.

Auzind acestea episcopul, îşi încreţi fruntea şi răspunse:

— Fiul meu, eu sunt om bătrân, am ajuns în anotimpul de iarnă a vieţii şi ştiu, că multe lucruri rele se întâmplă în lume. Hoţii sălbatici se coboară de pe munţi, fură copilaşii dela mame, şi-i vând negrilor. Leii zac în pădure, pândesc caravanele şi năvălesc asupra cămilelor. Porcul sălbatic nimiceşte prin văi bucatele dela rădăcină, iar vulpile flămânde mănâncă strugurii de pe dealuri. Hoţii de mare nimicesc ţărmul mării, dau foc corăbiilor pescarilor şi duc cu sine, ce pot. În mocirlele sărate trăesc leproşii; locuesc în case făcute din trestie şi nime nu poate merge aproape de ei. Cerşitorii să retrag prin oraşe şi pânea o mănâncă împreună cu cânii. Poţi împedeca, să nu se întâmple aşa? Vreai să te culci în pat cu leprosul şi să-ţi aşezi la masă cerşitorul? Leul să facă ce îi vei porunci tu, iar porcul sălbatic să se supună voinţei tale? Nu-i mai înţelept, cel care a creat mizeria, decât tine? Nu te laud, deci, pentru fapta ta: ci-ţi recomand să călăreşti înapoi la palat, înseninează-ţi faţa şi îmbracă-te în haina, ce se cuvine unui rege; cu coroană de aur vreau să te încoronez şi sceptru încărcat cu mărgăritare vreau să-ţi dau în mână. La visurile tale nu te mai gândi. Greutatea lumei acesteia e prea mare, ca să-o poată purta un om, iar suferinţele din lume sunt grele de suportat pentru o inimă.

— Asta o zici în casa ta? — zise regele şi trecu pe lângă episcop; a urcat treptele altarului şi se aşeză înaintea icoanei lui Christos.

Sta plin de smerenie înaintea icoanei lui Christos; în dreapta şi în stânga lui se aflau vase de aur, potirul cu vin galben şi sticluţa cu untdelemn sfinţit. A îngenunchiat înaintea icoanei Mântuitorului; făcliile mari ardeau luminos lângă dulapul încărcat de pietre scumpe, iar fumul tămâiei în nouraşi subţiri se ridica spre cupolă.

Şi a aşezat mânile pentru rugăciune, îşi plecă smerit capul; dar preoţii în hainele lor de liturghie s'au depărtat de lângă altar...

De-odată un sgomot neaşteptat, sălbatic a pătruns din stradă în catedrală: nobilii cu săbiile scoase, împănaţi şi cu scuturi strălucitoare de oţel au năvălit turbaţi după rege.

— Unde-i visătorul? — strigau furios. — Unde-i regele, îmbrăcat, ca un cerşitor? Copilul, ce ne face statul de ruşine? Il omorâm, căci nu-i demn să stăpânească peste noi.

Tânărul rege şi-a plecat din nou capul, şi se ruga cu smerenie, iar când şi-a gătat rugăciunea, s'a ridicat, s'a întors şi a privit cu tristeţe la ei.

Si iată, prin geamurile văpsite ale catedralei au pătruns razele strălucitoare ale soarelui, l'au cuprins, şi au ţesut în juru-i haină de aur, mai pompoasă, decât ceea, pe care au lucrat-o spre desfătarea lui. Bâta uscată a înfrunzit şi a produs crini mai albi decât mărgăritarul. Ghimpele de coroană a înflorit şi a adus trandafiri cu mult mai roşii decât rubinele. Trandafirii împodobeau catedrala în locul rubinelor roşii, frunzele erau formate din aur. Erau mai albi crinii, decât mărgăritarele, iară rămurelele erau din argint strălucitor. El sta neclintit în îmbrăcămintea-i regească; aripile dulapului încărcat cu pietrii nestimate s'au desfăcut într'odată, iar din cristalul monstrantei strălucitoare a început să sclipească o lumină mistică în întreagă catedrala. El sta şi mai departe nemişcat; glorie şi sfială Dumnezeească a cuprins locul, iar sfinţii păreau, că se mişcă în firizile sculptate. Un rege stătea mândru înaintea lor în costumu-i sclipitor; organele începură melodiile înălţătoare, fanfarele sunau cu putere, iar corurile de copii intonau cântări melodioase: în onoarea tânărului rege.

Poporul îngrozit de această vedenie a îngenunchiat cu sfială, nobilii şi-au băgat săbiile 'n teacă şi i se închinau lui; faţa episcopului a devenit palidă, iară mânile-i tremurau.

— Unul mai mare decât mine te-a încoronat — strigă şi îngenunchià înaintea lui. Ah, stăpâne, acuma văd numai, că cojocul tău e mai strălucitor decât argintul şi aurul, iară bâta de păstor e mai sclipitoare decât diamantul şi mărgăritarul! Căci iubirea lui Christos te-a stăpânit şi tu, regele, ai fost servitorul Mântuitorului; te-a înălţat D-zeu, căci supus ai fost în inima ta.

Tânărul rege s'a coborât de lângă altar şi a mers la palat printre şirele dese ale poporului. Nime însă nu cuteza să-i privească faţa, căci sămâna uneia de înger. Sfios să retrase apoi poporul, în linişte, purtând stimă faţă de noul rege, încoronat de Mântuitor prin minune.

Tradus de: *I. L-n.*

spun, că starea sănătăţii Maj. Sale e neschimbată şi că Maj. Sa a chemat telegrafic pe archiducesa Maria Valeria la Schönbrunn.

Familia regală şi princiară română au serbat Sâmbătă aniversarea a 13-a a naşterei princesei *Elisabeta*. — Eri, Miercuri, au celebrat ziua naşterei principelui *Carol*. Tânărul principe, care e născut la 3 Octomvrie v. 1893 în castelul Peleş, intră acum în anul al 14-lea. Peste 14 zile, la 16 (29) Octomvrie viitor îşi va serba ziua naşterei principesa Maria a României, care s'a născut în 29 Octomvrie 1875. — Observăm în treacăt că princesa Maria este după Mamă (sora răposatului Ţar Alexandru III.) nepoata Marelui duce Vladimir, care a fost în zilele acestea oaspele curţii române şi e fratele răposatului Ţar.

Scarlatină. De vre-o două luni bântuie scarlatina în Braşov. In prima jumătate a lunei din Septemvrie au fost 11 cazuri de scarlatină, în a doua jumătate 26 cazuri de îmbolnăvire de scarlatină. In prima jumătate a lunei lui Octomvrie s'au ivit nu mai puţin ca 35 cazuri. «Kronst Ztg» în faţa caracterului de epidemie ce l'a luat boala, întreabă dacă nu ar fi conzult să se închidă şcoalele din oraşul nostru. In Christianul vecin cu Braşovul s'a amânat începerea cursului şcolar, din cauza scarlatinei care a isbucnit şi acolo, până la 20 Octomvrie. Dela sfârşitul lui August au murit în Christian 10 copii, cari s'au fost îmbolnăvit de scarlatină.

Comitetul dirigent al filialei «Albina» din Braşov a hotărât ca începând cu ziua de 16 Octomvrie st. n., a. c., să plătească pentru depuneri: $4\frac{1}{2}\%$ după sumele până la cor. 10.000 şi 5% după sumele dela cor. 10.000 în sus.

Academia Română. Mâine Vineri la orele 2 p. m., Academia Română va ţinea şedinţă publică, în care d. A. D. Xenopol va face o comunicare despre: »Cauzele duşmăniei dintre Ştefan-cel-Mare şi Vlad Ţepeş«.

Seceta. In cercurile economilor din Ungaria e mare îngrijirea din cauza secetei. De zece săptămâni este o secetă abnormală în toată ţara. In cele două luni şi jumătate din urmă n'a plouat de Doamne ajută în nici un ţinut al ţării. Pământul arător e pretutindeni tare ca piatra şi nu se poate brăzda cu nici un fel de plug şi unde cu mare greu a succes unora a face sămănăturile de toamnă, acolo lipsa de umezeală în pământ nimiceşte sămânţa. Nu-i mirare deci că economii sunt aşa de îngrijiţi de rodul anului viitor. Plângerea asupra secetei e generală în ţară. Din cauza ei au suferit şi napii de nutreţ şi cucuruzul. Păşunile s'au uscat şi vitele nu mai găsesc nutreţ în câmp, aşa că vor trebui ţinute şi nutrite în grajduri mai de vreme ca altă dată. La aceasta se adauge şi recolta prea mijlocie a nutreţului. Deoarece şi în străinătate se simte lipsa de nutreţ ca să nu vină străinii şi să cumpere nutreţul nostru »reuniunea agricolă a ţării« a decis a face paşi la guvern ca să *fie oprit exportul plantelor de nutreţ* (fân, paie, napi, tescuină, turte de oleiu, tărâţe etc.) din monarchie.

Procese de presă. Redactorul responsabil al ziarului »Lupta«, V. Macrea, a fost condamnat de curtea cu juri din Budapesta, pentru articolul »Ideia de stat« *la 8 luni închisoare de stat şi 800 coroane amendă.*

— Vestitul solgăbirău al cercului Iam, scrie »Lupta«, a pornit proces de calumnie împotriva dlor L. Bolcaş şi D. Birăuţiu pentru două ştiri apărute anul trecut în ziarul »Poporul Român«. Acest proces s'a desbătut Marţi. In apărarea sa, dl Corcan a spus şi o minciună susţinând că »corurile bisericeşti, sub pretextul că învaţă numai cântări bisericeşti, agită împotriva statului.« La pertractare s'a prezentat numai dl Birăuţiu, care a fost pedepsit la 14 zile închisoare şi 100 coroane pedeapsă în bani. De notat este că tribunalul n'a permis ca inculpatul să dovedească faptele din articolul incriminat.

Necrolog. Alaltăeri a încetat din viaţă în Braşov, consilierul reg. *Iosif Mayer*, advocat, în etate de 91 ani. Inmormântarea a avut loc astăzi. Odihnească în pace.

Inaugurarea clădirei camerei de comerciu din Viena. Duminecă s'a inaugurat la Viena noua şi frumoasa clădire a camerei de comerciu şi industrie. Din partea României a asistat la inaugurare d. Prager, vicepreşedintele camerei de comerciu din Bucureşti, care a ţinut un toast zicând că Austria cu industria ei şi România cu cerealele sale sunt ca şi anume create pentru schimbul reciproc. «Interesele noastre, — a zis Prager — nu se ciocnesc nicăiri. Dovadă de aceasta sunt şi raporturile cordiale dintre cei doi Suverani şi relaţiunile noastre trebue să se conducă după ele. Beau pentru vindecarea împăratului d-voastră».

Lipsa de nutreţ. Din întreaga ţară sosesc ştiri triste asupra situaţiei agricole. Seceta mare în cele mai multe ţinuturi zădărniceşte facerea arăturilor şi semănatul grânelor de toamnă. Păşunile sunt pretutindeni pârjulite aşa, că agricultorii sunt siliţi deja de pe acum a da nutreţ vitelor. E mare teamă, că la iarnă lipsa de nutreţ va bântui în întreaga ţară. Preţurile grânelor şi ale plantelor de nutreţ, atât artificiale cât şi naturale, se urcă în continu şi în mod foarte simţitor. Primejdia, creşte deoarece guvernul Serbiei a hotărît, că orice fel de plante de nutreţ pot fi importate în Serbia, fiind scutite de impositul vamal, astfel mulţi speculanţi de ai noştri vor exporta nutreţ în regatul vecin. Asociaţia regnicolară a agricultorilor ungari a adresat o rugare ministrului de agricultură, că acesta având în vedere interesele cultivatorilor de vite să oprească exportul tuturor plantelor de nutreţ. Ministrul de agricultură a ordonat adunarea datelor în întreaga ţară, pe temeiul căror apoi să se alcătuiască un tablou al cantităţilor plantelor de nutreţ, aflătoare în posesia agricultorilor. Având acest tablou ministrul de agricultură, dupăce pe baza datelor adunate va constata, că lipsa de nutreţ e iminentă, va propune consiliului ministerial oprirea exportului, în acest caz apoi guvernul ungar va începe negocieri cu cel austriac, ca exportul plantelor de nutreţ să fie oprit de pe întreg teritoriul monarhiei austro-ungare.

Grijiţi copilaşii. Un econom din comuna Fofeldea mergând dimpreună cu soţia la câmp, la cules de cucuruz, a lăsat acasă o fetiţă plăpândă de un an şi jumătate, care abia începuse a umbla în picioare. De ea avea să îngrijească o altă fetiţă mai mărişoară, la o vecină. Fetiţa învârtinduse încoace şi încolo, se ridică la la o ferestruţă joasă, luă de pe ea o ulcicuţă în care se găsea niţică esenţă de oţet, trase câteva înghiţituri, a început îndată să verse şi i-a stat graiul. Asta era la 9 dimineaţă. Medicul cu toată ştiinţa, n'a putut ajuta nimic. La 11 seara părinţii îndureraţi înzadar chemau pe nume odorul lor iubit. Inima lui încetase de a mai bate.

Seceta în România. De vreo 6 luni nu a plouat odată cum se cade nici în România. Şi a fost secetă şi în lunile când altă dată ploua de vărsa. Pentru ca cerul să se îndure a face să plouă, se fac rugăciuni în ţară în toate bisericile. Mitropolia din Bucureşti a decis să se facă procesiuni cu icoana. Invăţaţii îşi bat capul de unde vine atâta secetă. Unii din ei explică acest fenomen din direcţiunea schimbată a vântului, dar această explicare nu e suficientă. Sunt ţări unde seceta e normală, ca în Peru şi în partea de sus a Egiptului. In aceste regiuni nu plouă aşazicând nici odată şi acest fenomen curios nu s'a schimbat din vechime. In Europa, una din ţările cele mai secetoase a fost provincia Murcia în Spania. In 1850 nu căzuse de 4 ani nici o picătură de ploaie în acest ţinut.

— Mitropolia din Bucureşti a trimis tutulor protoereilor şi preoţilor din Eparhia sa următoarea circulară:

«Pentru a îndulci mânia cea cu dreptate pornită asupra noastră, pentru păcatele noastre cele multe, vă invit ca chiar de azi să luaţi măsuri ca la toate serviciile Dumnezeeşti să se spună rugăciuni pentru ploae. Deasemenea în sunetele clopotelor, preoţii să iasă cu sfintele icoane Duminica în procesiune în curţile bisericilor respective şi cu plecare de genunchi să roage milostivirea Marelui Dumnezeu ca să dea pământului ploae, iar acesta să dea rodurile sale atât de trebuincioase. Aceasta va dura până când Dumnezeu va bine voi să ne cerceteze cu îndurarea sa».

Streinii în Berlin. Poliţia din Berlin a publicat o statistică despre străinii cari au petrecut în Berlin în decursul lunei lui Septemvrie a. c. Au fost cu totul 106,587; cei mai mulţi au fost veniţi din Rusia (10.000), cei mai puţini din Australia, (63 persoane), restul din toată lumea.

Măsuri contra unui mitropolit grec. Patriarhul din Constantinopol a decis să ordone pentru ultima dată mitropolitului din Drama, care şade la Salonic, să se ducă la locul său natal. In caz contrariu, se vor lua contra lui măsuri severe.

Holera în Rusia. După informaţiile primite de direcţia serviciului sanitar al României, au fost declarate ca contaminate de holeră gubernia Saratov, districtul Kerson, oraşul Rostov pe Don, oraşul Moscova şi alte numeroase localităţi din imperiu. Direcţia sanitară română a dat ordine serviciilor sanitare de fruntarie, să aplice măsurile luate şi pentru provenienţele din acele localităţi.

Nouă oraşe în Grecia. Din Atena se anunţă că în prezenţa principelui regal ca regent, a miniştrilor de interne şi de finanţe, a mitropolitului, a numeroşi deputaţi, notabili şi a unei mulţimi imense, s'a pus lângă oraşul din Tesalia Almyros piatra fundamentală pentru Noul Anchialos şi Euxenopolis, oraşe zidite de guvern in amintirea oraşelor greceşti din Bulgaria: Anchialos şi Euxenopolis incendiate acum un an în timpul mişcării antihelenice. In aceste două oraşe vor fi instalaţi refugiaţii venind din Anchialos, Varna, Burgas şi Surupulios. Principele regal a fost aclamat. Ministrul de finanţe Simopulo, într'o cuvântare mult aplaudată, a făcut istoricul persecuţiunilor suferite de populaţiunile greceşti stabilite în Bulgaria; a amintit violenţele dela Varna, Stanimacka şi Filipopole spunând că guvernul unui stat liber avea datoria de a primi pe grecii persecutaţi şi isgoniţi din vetrele lor seculare; oricât de grele ar fi sarcinele ce ar cădea asupra guvernului. Tot azi se va pune piatra fundamentală a celui de al treilea oraş zidit în Tesalia şi care va fi numit Filipopol. Aci vor fi instalaţi refugiaţii din oraşul omonim.

O luptă la graniţa turco-bulgară. Din Sofia se anunţă, că o telegramă primită de ziarul »Posta« dela fruntaria bulgară lângă Chvoina, districtul Stanimaka, zice că ciocnirea care a avut loc între o companie turcească, care vroia să intre pe teritoriul bulgar şi detaşamentul de trupe bulgare de la fruntarie, a durat mai multe ore. Turcii au fost isgoniţi după o luptă crâncenă.

Deraiarea unui tren expres. Trenul expres de Nord Vest, care venea din Bristol, a deraiat noaptea trecută lângă Courve, (Anglia) pe când intra în staţiunea Shrewsburg. Sunt 17 morţi şi 40 răniţi.

Un tânăr absolvent de 6 sau 8 clase gimnaziale, care ştie bine ungureşte află aplicare imediată ca practicant în farmacia mea, pe lângă condiţiuni favorabile. Reflectanţii să se prezenteze în persoană. Dumitru *Banciu* farmacist în Sălişte (Szelistye) comit. Sibiiu.

Shakespeare — plagiator! Profesorul Nicol, pretinde că, după cercetări de ani de zile, a găsit în volumul întâiu al operelor lui Shakespeare, în folio, o însemnare criptografică, din care reiese că autorul adevărat al scrierilor e Earl of Southampton. Zice că poate dovedi că manuscriptele originale, ce se află în castelul nobilului, sunt scrise de mâna lui şi nu de a lui Shakespeare.

In otelul Europa (sala de mâncare) vor avea loc Vineri şi Sâmbătă concerte date de Tonperltrio: Karola Noska şi fraţii Bela şi Ştefan Szabo. Intrarea liberă.

Convocare.

In înţelesul § lui 7 alinea *a*) a statutelor, convocăm pe membrii activi, sprijinitori, fundatori şi onorari ai »*Reuniunei române de gimnastică şi de cântări din Braşov*« la *adunarea generală ordinară*, care se va ţinea *Vineri, în 12 (25) Octomvrie* a. c. la oarele 6 p. m. în sala cea mare a edificiului gimnaziului gr. or. român din Braşov.

Braşov, 4/17 Octomvrie 1906.

Dr. V. Saftu, preşedinte. — *Victor Branisce*, secretar.

Bazaconiile noului ziar „Ungaria“.*

Poşta de Luni, 14 Oct. st. n. a. c., mi-a adus în casă un nou ziar ce se redactează în Cluj, botezat fiind »*Ungaria*«, sub conducerea cunoscutului român — cu iscălitura — Moldován Gergely. Când numărul foilor româneşti creşte, ne place, ne bucură, când însă stăm în faţa unui ziar scris cu litere frumoase româneşti, dar redactat într'un spirit şovinist unguresc, nutrit de vederi tendenţioase... — aruncă asupră-ne scârbă şi dispreţ.

E destul dacă vom analiza puţin câteva pasagii din articolul de fond: »Cheredeul nostru« şi »Limba noastră şi limba de stat«. In ambii articoli se face chestie de patriotism, naţionalitate şi religie. Dorinţa expresă pentru prăbuşirea şi desnaţionalizarea noastră se vede deja din primele partii ale articolului de fond.

»Vom fi buni patrioţi. Vom fi buni români. Vom fi buni creştini. Ca patrioţi vom respecta constituţiunea şi aşezămintele ţării, ni le vom îndeplini sincer datorinţele cetăţeneşti faţă de stat şi ne vom lupta cu fidelitate pentru întărirea statului şi asigurarea binelui comun« — zice numita foaie.

Fapt constatat de valurile furtunoase ale vieţii este, că Românul din începutul trăiniciei sale a fost o fire blândă, îngăduitoare, conciliantă, în el este întrupată virtutea sentimentului de dreptate şi umanitate faţă de popoarele ce-l încunjură, *cu bani şi cu sânge a contribuit şi contribue pentru binele şi prosperarea acestei patrii*

Apoi foaia din vorbă urmează: »suntem convinşi, cumcă chiar aceeaşi constituţiune, aceleaşi aşezăminte de stat ungureşti ne-au cultivat şi susţinut poporul, ne-au sporit neamul şi ne-au întărit românitatea noastră, despre care şi astăzi se vorbeşte, că ne-ar zugruma (zugruma! ce-o mai fi şi asta?) în viaţa noastră socială şi intelectuală.«

Nu constituţiunea şi aşezămintele ţării ungureşti ne-au cultivat şi susţinut poporul, ci *vitalitatea* cu care l'a înzestrat Dumnezeul cerurilor, aceea i-a păstrat şi susţinut existenţa prin timpurile de grea urgie şi câştigându-şi cultura de care azi se bucură, prin propria sa putere — *cu banul udat de sudoarea muncei sale neobosite.*

Apoi ziarul sus pomenit continuă: »*libertăţile ungureşti ne-au nutrit românismul, cu care noi ne mândrim*«.

Din suflet aşi dori să ştiu cari sunt libertăţile, cari ne-au nutrit românismul, cari sunt libertăţile, de cari ne bucurăm mai cu samă noi Românii în acest stat constituţional?... Sau doară sutele de procese de pressă, ce ni-se intentează zilnic însemnează libertatea ungurească?

Sufletele şi inimile învăpăiate româneşti, ce tind şi au îndrăsneala a spune sfântul adevăr — se timbrează ca trădători de patrie, sunt ridiculizaţi, şi întemniţaţi, săvârşindu se toate acestea după calapodul libertăţii ungureşti...

A înşira toate bazaconiile cuprinse în numărul prim al numitei foi, tălmăcindu le în adevăratul înţeles, ar însemna a scrie un volum de reflexiuni.

Viitorul cel mai apropiat va adeveri, că de aci înainte în fiecare Sâmbătă, dela Cluj, din *lacul înveninat*, vor curge prin toate părţile ţării părăiaşe cu apă otrăvită, menită de a molipsi organismul vieţii noastre româneşti.

*) Foile maghiare au anunţat aceasta revistă ca nouă, dar se tratează numai de reapariţiunea vechei reviste a lui Moldovan Gergely „Ungaria“. — Red.

Cei mai numeroşi profesori şi medici îl prescriu zilnic

Sirolin contra morburilor de plumâni, catar, tuse măgărescă, scrofule şi influenţă.

delătureză: tusa, flegma asudarea de noapte

Se vĕ feriţi de imitaţie, de aceea sĕ se céră: *Pachetarea originală „Roche.“*

„Roche“.

Se capĕtă cu prescriere medicală în farmacii. Sticla 4 cor.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel Helveţia (Schweitz).

Românul, în al cărui creer se mai află puțin oxigen, la vederea acelui ziar — va fi isbit îndată de atmosfera unui aer corupt, de o duhoare ce tinde a-i amorți simțirile...

In cercul de activitate al cărturarilor noștri, cade sarcina pentru a lumina poporul... a isgoni din casele sale acel *ziar-revolver*, ce tinde la desnaționalizarea și prăbușirea noastră ca popor.

Un publicist.

Chestia țiganilor pribegi.

— Fine. —

Acum să vorbim ceva despre creșterea țiganilor. Dela omorul groaznic dela Dános țiganul stă în fața unui interes general. In ziare, casine, băi (scălzi), cafenele, lucrătoare, ospătării, cu un cuvânt în tot locul, unde oamenii sunt la olaltă, este vorba despre țigani. Mare este indignarea în contra lor. Ștreangul și lucruri similare nu s'au amintit nici odată așa de des, ca acuma. Pe lângă asta să ridică cu tot feliul de planuri, cum s'ar putea înfrâna țiganii. Planuri de reforme sboară prin aierul înădușitor de vară, tocmai ca și ideile de reforme sanitare pe timpul pătrunderii epidemiei de choleră, cât ce însă epidemia a trecut, și dispozițiunile sanitare proiectate și în parte și realizate rămân la o parte; toate rămân ca în bătrâni; tocmai așa merge și cu cauza de regulare a țiganilor. Dacă o faptă înfiorătoare îndreaptă atențiunea generală asupra poporului țigănesc, răsună munții, pădurile, deal și vale de planurile de reforme. De cumva un nou eveniment ne abate atențiunea dela asta treabă, atunci uităm de cazul înfiorător de mai înainte și așa și de eroii faptei groaznice săvârșite de țigani.

Țiganul peste tot în urma însușirilor sale de rassă nu ne dă motiv de a-l despreţui, după cum să întâmplă asta în toată lumea din partea popoarelor și a națiunilor. Fizicul său normal, ba adese-ori bătător de perfect, spiritul său proverbial de vial, desteritatea mânei sale, instinctul său artistic, toate aceste dovedesc, că dacă aievea există rasse superioare și inferioare, ceea-ce, deși știința o combate și o contestează ca pe o acceptare nebazată pe fapte, totuși țiganul în nici un caz nu poate fi socotit chiar între cele din urmă, deși totuși să pare, că țiganul e cea din urmă rassă.

Față cu țigan literalminte să potrivește vorba lui Rousseaux, că tot e bun, ceea-ce iese din mâna naturei și toate să ruinează în mâna omului. Defectele morale ale țiganului sunt fructele directe ale acelei tractări vitrege, de care l'a împărtășit pe țigan societatea. Țiganul este eschis din societatea popoarelor. El e lăsat de treaba sa. Viața lui economică și culturală stă pe un grad inferior. El nu simtește în societate creșterea și efectul culturii, care să-l influințeze într'un mod drept. Unde totuși știința a documentat, că între moral și starea economică și culturală există cea mai strânsă legătură.

Asta-i tot cam acea istorie, cum s'a petrecut odinioară și la jidovi.

Țiganul împins din societate duce o viață de nomad, fără să împlinească condițiunile unei vieți nomade. El nu are teren de producțiune. Destoiniciile lui, cari ar fi să se îndrepte la asta, nu se pot validita corect; să desvoaltă în direcțiune falsă și iscodirea lui după câștig fără lucru îi agerește numai mintea țiganului. De aici să naște și rafineria lui de multe ori uimitoare. Fiind-că el n'are ocupațiune stabilă și sistematică, voința sa devine nepăsătoare, degenerează, adecă: nu să desvoaltă. El merge după impresiuni. El e rânzos, nărăvos (arțăgos), certăreț, cu un cuvânt: un țigan. Influința crescătoare a societății față de dânsul se validitează numai slab. După ce el e delăturat din societate, nici nu mai simte lipsa de curățenie și ordine. Fiind-că el câștigă ușor, devine desfrânat și fiind-că el n'are trebuințe culturale, ori numai de tot minimale, trăiește de pe azi pe mâne. Astăzi îmbuibare, mâne lipsă.

Acestor slăbiciuni de caracter în grad mare, amintite aci, li-să poate ajuta numai pe cale legislativă și anume așa, că se vor crea legi, cari vor sista cauzele de astfel de activitate. După ce civilizațiunea sistează condițiunile vieții nomade, trebue ca și singura viață nomadă încă să fie sistată. Țiganii trebuesc colonizați; umbletul din casă în casă chiar și cu reducerea libertății individuale trebue restrâns în cercul cel mai strâns. Asupra țiganilor colonizați cel puțin în decurs de o generațiune trebue exerciată o tutorie onestă, ca ei cu mijloacele (recvisitele de producțiune și de lucru) puse lor la dispozițiune spre scopul existinței lor să învețe a trăi. Inainte de toate totuși trebue să se apuce de lucrul civilizării lor. Invățământul popular gratuit, carele pune la dispozițiunea copilului deplin gratuit ori-ce mijloace de învățare, trebue îndeplinit față de țiganii obligători la școală cu cea mai mare asprime.

Școlarizarea țiganilor obligați la școală stă astăzi în întreaga țară pe un picior rău. Impedecământul cel dintâi pentru cercetarea regulată a școalei e vieață nomadă a părinților. Copiii aceluia, care azi își face cortul ici, mâne colo, nu pot merge la școală.

O mare stare nefavorabilă este mai departe din punct de vedere al școlarizării țiganilor obligători la școală și aceea, că copiii cea mai mare parte din ei sufăr lipse, sunt neîmbrăcați, spurcați, plini de gângănii și flămânzi. Pentru aceea ei nici nu pot merge la școală. Modul lor natural de alimentațiune, prejudițiul adus față de ei, îi eschide din școală.

Acestei stări anormale după crearea respectivelor legi ar trebui să i se ajute mai întâi pe calea societății. A asigura putința de instrucțiune a copiilor obligători la școală ai țiganilor colonizați statornic, este o chestiune a societății de rangul întâi. Invățătorii trebue să cunoască ideile aceste și să se nizuiască, ca să le poată și realiza. Invățătorul să grijească și de copiii țiganilor cu cel mai mare devotament, cu cea mai mare delicateță. El să cugete, că copilul țiganului vine pe lume cu instinctul unui defect moral, că inclină spre morb moral; trebue așa dară grijiți cu iubire și atențiune duplă. Nedreptatea din societate, a cărei fruct amar e chiar însălbătăcirea morală, în prima linie trebue s'o coreagă instituțiunea fundamentală a societății: școala.

ULTIME STIRI.

Budapesta. 17 Oct. Chestia băncii și a cvotei a produs în ședința de eri seara a clubului koșuthist scene agitate. Numeroși deputați au declarat că nu vor vota pactul, căci s'ar compromite în fața alegătorilor lor. Croații sunt de asemenea nemulțumiți cu pactul, declarând că urcarea cvotei constitue o pierdere pentru Ungaria. Ei vor combate pactul.

Viena, 17 Oct. După deschiderea ședinței parlamentului președintele a dat citire unei scrisori pe care i-a adresat-o directorul cabinetului împăratului și în care spune, că *starea sănătății împăratului, care suferă de un catar provenit din influență, este într'atât de satisfăcătoare încât împăratul, cu toată febra pe care o are ca rezultat al naturei boalei, poate să-și păstreze obiceiurile zilnice, numai că trebue să evite de a vorbi mult, pentru a nu spori tusea.* De altfel accesele de febră sunt deja mult mai puțin lungi și mai slabe decât la început, simptomele catarale mai puțin vii, apetitul și somnul puțin mai bune. Va trebui totuși un oarecare timp până ce toate simptomele boalei să dispară. Președintele termină exprimând cele mai călduroase dorințe ale deputaților, pentru grabnica și desăvârșita vindecare a împăratului. (Aplauze frenetice prelungite).

In urmă ministrul președinte supune Camerei *proiectele pactului* precedate de o expunere de motive. Intr'un lung discurs dă detaliile cele mai importante ale compromisului insistând asupra necesității ca Parlamentul să expedieze această lucrare, situațiunea economică fiind altfel nesigură și să inaugureze o periodă de muncă pacinică și de prosperitate economică. Pactul zice dânsul, nu împlinește toate dorințele noastre; dar nimeni nu va putea proba că vreunul din interesele austriace sunt neglijate; *jertfele și pentru Austria ca și pentru Ungaria sunt egale ca și avantajele ce rezultă din compromis.* Guvernul așteaptă cu cea mai mare încredere cercetarea operei obținute în urma celor mai mari dificultăți. Nu numai din punctul de vedere economic compromisul este o necesitate de primul rang, dar acordul economic între cele două state formează chiar un izvor de putere politică pentru monarhie. Ca state unite noi suntem garanți ai păcei europene și luăm parte ca factori de aceeași valoare la deciderea soartei Europei. Ministrul președinte încheie invitând parlamentul să rezolve mai repede compromisul și satisfacțiunea va fi generală. (Aplauze).

București, 17 Oct. Duminică sau Luni se va ține la Sinaia un consiliu de miniștrii sub președinția regelui, în care miniștrii vor expune suveranului proiectele agrare ce urmează să le dea în discuția comisiunei parlamentare.

New-York, 17 Octomvrie. In fabricile de pulbere dela Fontant, statul Indiana, a avut loc eri o groaznică explozie, care a distrus toate clădirile de prin împrejurimi pe o întindere de o jumătate de milă. Din cauza căldurei produse de explozie mii de butoae de pulbere au luat foc. *140 persoane cari se aflau în apropierea locului catastrofei au fost ucise pe loc, 600 persoane sunt mai greu sau mai ușor rănite,* 2100 lucrători au rămas fără adăpost. Clădirea unei școli, care se afla la o distanță de o jumătate de oră de locul exploziei, s'a prăbușit cu o detunătură înfiorătoare. In momentul fatal se aflau în școală 200 elevi. Mulți din ei au fost grav răniți. O altă clădire de școală la o distanță de 2 mile de locul catastrofei s'a prăbușit *omorând pe profesor și 20 copii.* Gara din Fontant a fost distrusă cu desăvârșire. Ferestrele unui tren, care trecea în acel moment, au fost sfărâmate. Mulți pasageri au fost răniți.

Mulțămită faptului că populația cuprinsă de panică a părăsit locuințele, explozia a doua care a avut loc după o oră și jum. n'a mai făcut atât de multe victime.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octomvrie st. v. 1907

se deschide nou abonament pe cuartalul ultim al anului, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șese luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Abonamente numai la numĕrul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 coróne, pe șése luni 2 coróne

ADMINISTRAȚIUNEA.

Reuniunea

învățătorilor români gr. cat. din archidieceză.

De lângă Mureș, Oct., 1907.

Comitetul central amintește în partea a VII a raportului său pe scurt și ceva despre averea reuniunei, spunând anume, că din raportul cassarului general al reuniunei cenzurat de o comisiune esmisă din sânul comitetului central și aprobat în ședința sa ținută în 22 Oct. 1906 apare, că reuniunea în 31 August 1906 dispunea de o avere de Cor. 10,690·31.

1.	Depuneri la singuraticele bănci	3,537·54
2.	Pretenziuni la „Foaia Școlastică“	7,152·77
	La olaltă:	10,690·31

Adunarea generală desbătând raportul cassarului la Nr. 16 al procesului verbal să spune, că Michail Găzgad cantor-învățător în comuna Poiana-Arieșului în numele comisiunei esmise din sânul adunărei generale pentru cenzurarea raportului cassarului și suprarevizuirea rațiunilor de pe anul 1905—6, precum și a budgetului de pe anul 1906—7 a raportat, că acelea sunt în ordine deplină și prin urmare propune, ca:

a) raportul să se ia spre știință, să se aproabe rațiunile și cassarului să se dea absolutor;

b) să autorizeze biroul central, ca să arate oficiilor protopopești, ca inspectorate școlastice confesionale, pe toți restanțierii cu taxa de membrii, cu recercarea, ca taxele restaute să le subtragă din salare, ceea-ce nefăcând în restimp de 2 luni, să se adreseze cu un raport în cauza aceasta Prea Veneratului consistor archiepiscopesc;

c) pentru încassarea taxelor și control are să se facă pentru despărțăminte blocuri;

d) secretarului general Petru Ungurean pentru multele sale agende să i-se voteze o remunerație de 200 coroane anuale.

Adunarea generală:

a) ia spre cunoștință raportul cassarului, aproabă rațiunile anului espirat 1905—6 și budgetul anului viitor 1906—7 și cassarului îi dă absolutor;

b) autorizează și îndrumă biroul central, ca pentru încassarea taxelor restante să se adreseze oficiilor protopopești eventual Prea Veneratului consistor archiepiscopesc;

c) lasă biroului central, ca să facă blocurile necesare și să le trimită despărțămintelor;

d) secretarului Petru Ungurean votează o remunerație anuală de 200 coroane.

Din deciziunile aceste ale adunărei generale poate publicul cetitor vedea, cu câtă grije să poartă aceea în interesul augmentărei fondului general al reuniunei, scoaterea taxelor atât restante, cât și a taxelor curente; iar prin întroducerea blocurilor pe la despărțăminte să nizuește a controla manipularea exactă a cuitelor despre taxele solvite, ca să nu mai poată nimenea nebazat să obiecționeze, că a plătit deja odată taxa, făr de a putea arăta cuita despre solvirea ei. Dacă s'a ezecutat deciziunile aceste din partea biroului central conștiințios, atunci în scurt timp ne vom putea lăuda înaintea publicului celui mare și a posterității, cumcă fondul nostru original s'a îndoit, ba s'a întreit și învățătorimea archidiecesană va ajunge după atâta trăgănare și inerție dorul său de mult nutrit, ca să întemeieze un fond, din a cărui interese orfanii învățătorilor să fie ajutorați cu stipendii spre a putea frecuenta institutele noastre de învățământ, sau să îmbrățoșeze cariera meseriilor, ori comercială, dând prin asta exemplu de imitat poporului nostru, arătându-le, ca și ei să urmeze astfel cu creșterea copiilor lor, spre înaintarea neamului nostru întreg.

Mureșanul.

Bibliografie.

A apărut în Nr. 292 al «Bibliotecei pentru toți». Odată, amintiri, schițe și nuvele de: *Em. Gârleanu,* al cărui talent se dezvoltă cu o minunată limpeziune și cu mult avânt. D. Em. Gârleanu, e socotit astăzi ca unul ce ocupă un loc pe deplin meritat printre cei mai buni, dintre bunii scriitori români. Credem că de acest lucru se convinge orcine 'i citește armonioasele rânduri. Prețul 30 bani, de vânzare la librăria A. Mureșianu, Brașov, plus 5 bani porto.

A apărut Nr. 19 (1 Octomvrie 1907) din Convorbiri, revistă literară, bi-mensuală. Director: Mihail Dragomirescu, comitetul de redacție: Cincinat Pavelescu, prim-redactor, D. Nanu, Em Gârleanu, Eug. Lovinescu. Cu următorul sumar: G. Orleanu.—Exotice: I Ultima scrisoare, II Toreador, III Legendă bretonă (Păiajenul). I. Dragoslav.— Vacanța (amintiri din copilărie). Un mare anonim. — Mic și mare (fabulă). Cincinat Pavelescu. — Amurg de toamnă (poezie). Ion Minulescu. — Odeletă (poezie). Eugen Lovineanu.—Ion Brătescu-Voinești (critică). Adrei Popovici Bănățeanu. — Noapte (poezie). Lazăr Iliescu. — Unei prietene (poezie). B. Nemțeanu. — In parc (poezie). Gabriel Donna. — Transformațiede energie (schiță psichologică. Victor Eminescu. — Vis (poezie). Eug. Dulfu. — Poezii postume: I. Iarna și codrul (poezie). II. Calea Vieții (poezii) Alessio. — Balada Nopții (poezie). A. Boată. — Din «Eclesiastul». Supliment politic: Un patriot rom.—Cauzele răscoalelor țărănești. Mihail Dragomirescu. — Revista critică.

Voci din public*)

Declarațiune.

Subscrișii poporeni gr. cat, din filia Cuciulata, vicariatul Făgărașului, prin aceasta după cea mai bună știință și cunoștință a noastră declarăm cumcă noi suntem pe deplin mulțumiți și trăim în bună armonie cu parochul și administratorul nostru Iosif Pop din Comana inferioară, carele în decurs de 32 ani ne-a servit cu credință și totdeauna s'a interesat și se interesează de biserica noastră și de mântuirea sufletelor noastre, împlinindu-și datorințele sale preoțești totdeauna față de biserică și de noi poporenii dreptcredincioși încredințați păstoririi sale și așa noi nu pretindem și nici nu dorim strămutarea domniei sale din parochia noastră având încredere deplină în persoana sa și dându-i onoarea cuvenită și reverință ca unui păstor sufletesc vrednic, pe care-l cunoaștem și carele ne cunoaște ca păstorul cel bun turma sa.

După-ce ni-s'a cetit și esplicat din cuvânt în cuvânt aceasta declarațiune și după-ce o-am înțeles în tot cuprinsul ei, o întărim cu subscrierile noastre în fața martorilor demni de credință.

(Această declarațiune, ce ni s'a trimis în copie autentificată de oficiul notarial din Comana inferioară, este iscălită de 86 parochieni din Comana inferioară și 16 parochieni din filia Cuciulata. — *N. R.*)

Inecarea vitelor cu corpuri străine.

Este știut, că mâncarea, atât la om cât și la vite, pentru ca să ajungă din gură în stomac, trebue să treacă printr'un canal numit esofag, care se prelungește dela înghițitoare, până la întrarea stomacului. Acest canal are lungimea variabilă după mărimea vitei și este așezat de partea stângă și pe toată marginea de jos a gâtului. Mâncarea trebuește ca mai întâi să fie strivită de măsele, îmuiată cu balele din gură și fiind preparată, astfel alunecă lesne prin acest canal.

Se întâmplă însă câte odată și mai ales la vitele rumegătoare, care sunt foarte lacome, că înghit cu totul fără să mai macine alimentele, așa că pot înghiți știuleți întregi de porumb, mere, sfecle, cartofi, oase etc. Toate acestea dacă sunt mai mari decât lărgimea canalului, se opresc în el și nu mai poate trece în stomac.

Vita nu mai mănâncă, balele nu mai pot fi înghițite și curg afară; vita stă tristă, se căsnește să verse. De ne vom uita de partea stângă a gâtului, vom vedea o umflătură care are forma știuletului de porumb, sau forma rotundă, dacă e vre-o sfeclă.

Dacă apăsăm cu mâna pe umflătură simțim corpul înțepenit și vita are dureri, astfel că ne putem da bine seama de locul unde s'a înțepenit știuletele.

Ca să scăpăm vita dela o moarte sigură, procedăm astfel. Mai întâi de toate trebue să dăm vitei să bea o jumătate sau un kilogram de untdelemn pe care îl turnăm cu sticla în gură, iar nu pe nări.

Untdelemnul are proprietatea, că înmoae corpul care s'a oprit în canalului de înghițire, așa că poate să alunece mai bine pe acest canal. După ce am dat tot untdelemnul, legăm vita în așa fel încât capul să fie plecat în jos, botul la distanță cam de 40 cm. de pământ. Animalul fixat astfel, ne așezăm de partea stângă a gâtului, mâna dreaptă o trecem peste gât pe care îl înconjurăm cu amândouă brațele. După aceasta împreunăm mânile la marginea de jos a gâtului în dreptul umflăturei, unde simțim corpul înțepenit pe care îl împingem cu degetul cel gros al mânei stângi, dela piept înspre gură, întocmai ca și cum am trage pe cine-va de răceală. Impingând astfel corpul oprit în canal îl ducem înspre gură tot pe drumul care a venit, dar suntem aci ajutați și de untdelemn care l'a muiat și care a uns canalul devenit mai lunecos. Se înțelege că pentru această operațiune se cere răbdare și o muncă cam obositoare, căci trebue să lucrăm o oră și mai bine chiar. Dacă corpul a ajuns în înghițitoare, atunci trebue să apăsăm puțin pe el în jos și pe urmă săl împingem înainte ca să-l scoatem.

De multe ori se cere ca să deschidem gura vitei și prin ajutorul mânei, sau prin ajutorul unei pense (cleşte) să apucăm corpul străin și să il tragem ușor afară.

Sunt cazuri grave, când corpul înghițit e prea mare, cum ar fi sfeclele prea mari, care sunt înghițite de către rumegătoare și care se opresc în acest canal, și cu toată munca noastră, prin procedeul arătat mai sus, nu-l putem scoate afară; atunci se cere intervențiunea neîntârziată a doctorului veterinar, care singur e în măsură să opereze vita spre a extrage corpul înțepenit în canalul esofagien.

(„Veterinarul".) *Th. Ionescu.*

*) Pentru cuprinsul celor publicate sub rubrica aceasta, răspund autorii. — Red.

Intrebuințările laptelui.

(Fine.)

Laptele cu miros greu. Acest lapte provine dela animalele prost îngrijite, care stau în grajduri necurățite, pline de băligare și urină fermentată și într'o atmosferă înăbușitoare.

Laptele de bivoliță ia mirosul de lac sau de băligar, dacă vara sunt lăsate să se tolănească prin lacuri, sau iarna să stea culcate în băligar.

Laptele de capră prinde acel miros greu numai când animalele stau culcate pe băligarul lor și închise în staule, iar când ies la câmp, laptele are prea puțin miros, aproape nu se observă.

In general, trebue știut că laptele este un produs care absoarbe cu cea mai mare înlesnire duhorile infecte; de aceea atât vitele de lapte, cât și laptele după mulsoarea sa, trebuesc păzite de emanațiunile putride ale grajdurilor, retiradelor, mlaștinilor etc.

Laptele mai miroase urât și atunci când se administrează vitelor substanțe medicamentoase, ca: terebentinc, iod, iodure, clorure etc.

Laptele apos. Se observă de multe ori, că unele vaci dau un lapte apos, sărac în unt, de o colorație albăstrue, arătând la lactodensimetru 25—29 grade. Acest lapte este stricat, din cauză, că animalele sunt atinse de boale de stomac, de tuberculoză, sau sunt nutrite rău, cu alimente de proastă calitate și mucigăite. In timpul marilor călduri vacile dau de asemenea un lapte apos și cu miaos neobișnuit.

Consumatorul sau proprietarii de vaci când observă un lapte apos, să consulte în totdeauna medicul veterinar.

Laptele cu sânge. Când vitele de lapte sunt atinse de boli ale sângelui, ale rinichilor, de febră vitulară, de boli ale ugerului, laptele ese câte odată amestecat cu sânge. Acest lapte trebue înlăturat până la vindecarea animalului, fiind periculos sănătăței consumatorului.

Se mai întâmplă să iasă lapte roșu, atunci când vitele mănâncă garanță, o plantă eare conține o materie roșie, ce pătrunde în lapte după digestiune.

La țară este credința, că vacile au fost mușcate de nevăstuică, sau că a trecut vre-o rândunică pe sub ugerul lor și de aceea iese laptele roșu.

Vitele care sunt în călduri dau un lapte stricat, cu un miros special, se închiagă repede prin fierbere și dă naștere la diaree, enterite și colici foarte grave, fiind consumat de copii.

Vacile în gestație. către ultimele 3—4 luni, dau un lapte sărac în fosfor, în zahăr și unt, materii necesare creșterei fetusului; deci laptele vitelor în gestație înaintată este un lapte fără valoare și trebue înlăturat.

Vacile atinse de boale de ficat, cu retenția bilei, transmit laptelui o coloare verde ca a fierei.

Laptele poate fi recoltat în condițiuni absolut normale, nealterat și sănătos, cu toate acestea, după mulsoare își poate schimba caracterele în mod cu totul deosebit, cu alte cuvinte se poate, în urma infectărei cu diferiți microbi răspândiți prin coșarele vitelor.

Micrococus prodigiosus, bacillus lactis erythrogenes, sarcina rosea, venind în contact laptele și găsind un bun mediu de creștere, se înmulțește repede, dând laptelui o coloare caracteristică.

Bacillus Synnantus dă laptelui o coloare galbenă aurie.

Smântâna care se vinde în piață și iaurturile, se observă de multe ori cam roșcată sau gălbinicioasă, cu un gust iute și un miros de mucegai. Aceste lăpturi produc dureri de stomac și colici intestinale foarte grave, în special la copii.

Albăstrirea laptelui după mulgere, se datorește vibrionului cianogen sau bacillus cyanogenus, care secretă otrăvuri periculoase organismului. Acest microb este răspândit prin staule și lăptării, pe pielea și părul vitelor, pe pae, fân etc.

Se mai observă laptele bălos, acid, amar, laptele care se putrefiază repede, laptele care nu dă unt (nu se poate bate) etc. datorind aceste caractere tot microbilor, răspândiți în mediul înconjurător.

Lăptarii de meserie, sau proprietarii vitelor de lapte și consumatorii, când vor observa un lapte că capătă una din transformările mai sus descrise, e bine a consulta medicul veterinar.

MULTE ȘI DE TOATE.

Pasările-Medici. Francezul Fabia, în «Rnvista Crescătoriei», arată că unele pasări știu, când sunt rănite, să'și lege rana și chiar să'și facă un tratament chirurgical. D-sa citează cazul unei becaține, care cu ciocul și din fulgii săi, ș'a făcut un pansament foarte bun la unul din picioare frânt de un alic. Cu ciocul a înfășurat cu fâșii de fulgi, pe care i muia în clei dela pomi, toată partea piciorului fracturat. Apoi a făcut o sfoară, cu care ș'a legat piciorul, în așa fel, ca să nu se mai miște de loc.

*

Greutatea unui elefant. La grădina zoologică din Gand fiind ucis un elefant s'a obținut: 1975 kgr. carne, care a fost întrebuințată la fabricarea cârnaților de Lion; capul singur a cântărit 151 kgr., oasele 550 kgr., inima 25 kgr., plămâni 54 kgr., limba 15 kgr., mațele 300 kgr., pielea 500 kgr. Total 3570 kgr.

POSTA REDACȚIUNEI.

Th. P. — **Grivița.** Până acuma nu s'a putut publica, fiind ocupat spațiul foiletonului. Va apare însă în numărul viitor. Salutări:

I. P. în C. Costul publicațiunei face 3 cor.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Domnii abonați, cari pe ziua de 1 Octomvrie v. nu și-au reînoit încă abonamentul, sè binevoiescă a-l reînoi neamânat, ca sè nu li-se întrerupă espedarea ziarului.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei".

Nu există mijloc vindecător contra durerii de cap și de dinți ca crucea duplă electro-magnetică Nr. 86.967 R. B., invenția d-lui Albert Müller (Budapesta V/28 Vadász-utcza 34). Aceasta o dovedește și epistola următoare: «Stimate d-le Müller! Fi bun și trimite și pe seama mea o astfel de cruce, de care cu o lună înainte am comandat pentru soția mea. Aceasta a avut un așa minunat efect, că durerea de dinți și de cap, de care suferia mai mult de un an, acum i-a trecut de tot. Zilnic vin la mine curioși să se convingă despre efectul minunat al crucii. Te rog deci de nou de a trimite și pe seama mea o cruce, deoarece sufer de aceleași dureri, de cari a suferit soția mea. Sperez că și pe mine mă va vindeca. Cu distinsă stimă. Holzschuh Sánndor (Bars Cukin)».

Copii

când le ese dinții au dureri. Emulsiunea Scott le aduce ușurare, căci le face poftă de mâncare, le dă putere și sănătate și

dinții le cresc albi și tari.

Veritabilă numai cu marca *pescarului* ca semn de garanție a procedureilui Scott

Emulsiunea Scott are gust așa de bun și dulce, încât copii o iau bucuros și cu plăcere, regulează mistuirea, liniștește nervii și le face atât copiilor, cât și părinților nopți liniștite. (10)

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 b. Se capătă în toate farmaciile.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. **E timpul supremea acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebue să fie cine-va căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebue să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieței sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.**

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10)**, unde pe lângă discreția cae mai strictă, primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieței sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberéză de materiile de bólă, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de zile repede și radical **cu metodul său propriu de vindecare**, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de țeve, bășică, nervi și șira spinărei, începuturile de confusie a minței, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterei bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeești.* **Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată.** In ceea-ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fie-căruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a. m. până la 5 óre p. m., (Dumineca până la 12 óre a. m.)

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital, specialist, Budapesta, VII., Rákóczi-út 10.

Librăria editoare H. ZEIDNER Brașov (Brassó).

Fondată la anul 1867. — Cărți pentru școală foarte ieftine — Fondată la anul 1867.

(pentru școalele poporale și medii) — aprobate și prin păreri distinse recomandate — recomandă librăria H. ZEIDNER, Brassó.

Exemplare pentru învățători gratis și franco.

Prețurile estrasului din Catalogul, care s'a trimis astăprimăvară (împreună cu Catalogul pentru piese de muzică **„Cântarea înalță sufletul“**), **s'au redus foarte mult,** ce se poate afla în fie-care librărie sau la fie-care comerciant, care ține cărțile de școală.

Cărtile pentru școală să pot căpăta în acele locuri de vânzare cu prețuri foarte aprobabile (potrivite).

Domnule învățător! Prin introducerea cărților de școală din **editura lui H ZEIDNER, Brassó** păstrați părinților din comuna D-V. în fie care an multe coroane!

Vă rog să folosiți anunțul acesta în locul paginelor 4, 5 până la 9 din **„Estras din Catalogul librăriei H. ZEIDNER Brașov,** care l'am trimis astăprimăvară în toate părțile. Prețurile indicate acolo nu mai au valoare, dela apariția acestui anunț! Ori și care librar liferează cu prețurile aceste și cu condiții favorabile.

4 Librăria H. ZEIDNER, Brașov—Brassó.

Editură proprie.

Abcdarul ilustrat I-a carte a copiilor, de *St. C. Alexandru*, legat C. —·24

Abcdar nou ilustrat pentru școalele primare de ambele sexe, de *D. Dogariu*. Partea I, legată —·30 fil., Partea II. legată C. —·36

Carte de cetire ilustrată pentru școal. primar. de *G. Zaharia*. Part. I., leg. 36 fil., II. leg. —·40

Cartea copiilor ilustrată de *St. C. Alexandru* pentru cl. 2 primară, leg. C. —·70 broș. C. —·50

Carte de cetire pentru anii din urmă ale școalelor poporale și de repetițiune, de *D. Dogariu și N. Pilția*, broșată C. 1·—. leg. 1·30

Abcdar maghiar, întâia carte pentru deprinderea *limbei maghiare* în școal. pop.. de *Fr. Koos și V. Goldiș*. Ed. V., leg. C. —·40

A doua carte pentru deprinderea *limbei maghiare* de *Fr. Koos și V. Goldiș*. Ediția II., legată —·40 fil.

Manual de limba germână pentru școal. poporale, de *I. Dorca*, legat C. —·60

Aritmetica de *E. F. Lurtz*, pentru școal. poporale, traduse de un învățător. Partea I. Numerii 1—100. broșat C. —·40
Partea II. Numerii dela 1—1000, ediț. 2 br. —·70
Partea III. Fracțiunile comune și decimale practica italiană, etc., broș. C. —·80, leg. C. 1·—
Partea IV. Raporturi, proporțiuni, regule de 3 simplă și compusă etc., broș. C. I.20 leg. C. 1·60

Aritmetica de *D. Dogariu*, cu numeri întregi, ediția 2. broșată C. —·50 fil.

Aritmetica pentru anii din urmă ai școalei primare, de *I. Dariu*. broșată C. — 70 fil.

Geografia Ungariei de *Dr. Nic. Pop* și *Vasile Goldiș*. Elemente din Geografia generală pentru școalele pop. Ed. IX. cu harta Ungariei colorată. broș. —·50 fil., leg. —.60, cu harta neagră broșată —·40 fil.

Librăria H. ZEIDNER, Brașov—Brassó. 5

Istoria Ungariei și elemente din istoria generală pentru școalele poporale. de *Dr. Nic. Pop și N. Pilția*. Ediția X., cu ilustraț. broș. 30 fil.

Istoria Ungariei în legătură cu istoria universală, pt. școal. pop de *S. Moldovan*, broș. C. — 30

Elemente din constituția patriei sau drepturile și datorințele cetățenești pentru școal. pop. de *Vasile Goldiș*. Ediția II., legată C. —·30 fil.

Fizica pentru școalele poporale cu multe ilustrațiuni, de *D. Făgărășanu*, legată C. —·60

Elemente de fizică pentru școalele poporale, de *I. Dariu*. Ediția V., legată C. —·60

Chemia anorganică de *I. Filipescul*. broș. 50 fil.

Economia câmpului și grădinăritul de *G. Moian* broșată 30 fil., legată 40. fil.

Elemente de muzică vocală pentru școalele poporale, de *N. Stoicovici*, broșată 30 fil.

Colecțiune de cântece și cântări bisericești pe note, pentru școalele poporale de *N. Stoicovici*. Partea I. broșată 30 fil.

Cărți auxiliare pentru școalele primare.

Conductor la aplicarea noului Abcdar, ilustrat de *D. Dogariu*, broșat C. —·24

Dicționar portativ român-german-maghiar de *H. Schlandt*, broș. à C. —·20.
— Ediția întreagă: român-german-maghiar, german-maghiar-român, maghiar-german-român, broș. C. —·60 în pânză legat C. —·80

Lira școalei sau colecțiune de cântece pentru tinerimea școlară, de un prietin al copiilor. broșată C. —·40

Micul cântăreț în biserică sau răspunsurile dela Sfta Liturgie de *I. Dariu*, ediția II. broș. 10 fil.

6 Librăria H. ZEIDNER, Brașov—Brassó.

Micul rugătoriu în școală și acasă de *I. Dariu*, broșat C. —·10

Cântece de irozi la Nașterea Domnului împreunate cu câteva cântări naționale. broșat 12 fil.

Epistolie a Domnului Isus Christos ce a trimi'so D-zeu din cer, broș. —·12 fil. legat —·20 fil.

Visul Născătoarei de D-zeu împreună cu rugăciuni pentru tot creștinul. br. 12 fil., leg. 20 fil.

Sonorul sau frumos răsunătoarele plânso-cânturi la Mormântul Domnului de *G. Ucenescu*. Ediția IV. broș. C. —·24

Versurile Nașterii Domnului nostru Isus Christos. Ediția IV., broșată C. —·12

Caiete de desemn, pentru școal. primare și civile.

Caiet de desemn pentru școalele poporale și civile de *A. Lukáts*. Caietul I. cu 50 de modele. Caietul II. cu 40 de modele. Caietul III. cu 25 de modele, á căietul C. —·16

Caiet de desemn pt. școal. de fete. Ediț. 2. C —·24

Modele pentru caligrafia română în școalele primare dupa sistemul profesorului gimn. *A. Lukats*. și de *I. Dariu* C. —·20

Caiet de exercițîi caligrafic cu diagonale Nr. 1. și 2. à . . . . 6 fil.

Modele pentru caligr. maghiară și germ. C. —·24

Caiete de probă stau la dispoziție!

Manuale pentru școalele medii,

(gimnaziale, reale și școalele civile de fete).

Carte de cetire, pentru clasa I și II gimn. și reală, seminare, pedagogice și școal. super. de fete, de *Ioan Popea* revid. de *Dr. Const. Lacea*. ediț. V, legat în pânză . . . . C. 2·—

Gramatica limbei române, pentru clasa I și II gimn. etc. de *N. Bogdan*, broș. C. 2·—, leg. 2·40

Librăria H. ZEIDNER, Brașov—Brassó. 7

Curs sistem. de gramatica limbei române întocmit pentru școal. secundare după cele mai nouă recerințe ale instrucțiunii de *N. Pilția* revăzut de *Nic. Sulică*, prof. gimn. Ediția IV. volumul I. (Etimologia) broșat . . . C. 1·—

Curs de limba maghiară pentru școal. gimn. etc. prelucrată după Toepler de *P. Budiu*, prof. gim., broșat C. 1 20, leg. în pânză C. 1.80

Manual de limba maghiară pentru cl. I-a gim. etc, de *N. Bogdan*, pr. g., broș. 1·—, cart. C. 1·20 pentru clasa II-a, broș. C. 1·—; pentru cl. III-a, broșat C. 1·20; pentru cl. IV-a broșat C. 1·40

Gramatica elementară a limbei germane cu deprinderi de tradus germane și române vîrîte printre regule și cu vocabulele de *I. Maxim*. prelucrată de *N. Pilția*, broșat C. 1.30 legat în pânză C. 2·—

Sintaxa limbei germane, întocmită pentru cl. super. ale școal. medii de *N. Pilția*, broș. C. 1·—

Gramatica latină pentru cl. I și II gim. prelucrată după sistemul lui H. Perthes de *P. Budiu, Iosif și A. Bârseanu*, broș. . . . . . C. —·50

Carte de cetire latină, pentru cl. I-a gimn de *P. Budiu, Iosif și A. Bârseanu*, cu vocabular broșat C. 1·20: pentru cl. II-a gimn. cu vocabular broșat C. 1·60

Esplicări la cărțile de limba latină, pentru cl. I și II gimn. de *P. Budiu, Iosif și A. Bârseanu*, broșat . . . . C. —·50

Sintaxa limbei latine, pentru cl. III și IV gim. de *V. Goldiș*, prof. în pens. broșată C. 1·60

Curs complet de limba franceză de *A. Vlaicu*. metoda I. Fetter. Partea I și II, broș. 1·60 partea III, C. 1·60; partea IV. . . . . C. 2·—

Grammaire française, de *A. Vlaicu*, broș. C. —·60

Geografie, pentru școalele medii. după D. Laky de prof. *D. Făgărășianu și S. Moldovan*. Tom. I. Regatu Ungariei, ed. 2-a ilustr. leg. C. 2·—

Librăria H. ZEIDNER, Brașov—Brassó. 8

Geografia, pentru școalele medii, după D. Laky de *D. Făgărășianu* și *A. Bârseanu*. Tom. II. Europa fără de reg. Mării-Mediter. broș. C 1·— Tom. III. Asia, Africa, Australia și America, legat C. 2·—

Curs elementar de botanică și zoologie, pentru clasele inferioare etc. de *G. Chelariu*, partea II. broșat C. ·2—

Istoria universală, pentru școalele sec. de *V. Goldiș*. Vol. I. Ev. vechiu, broș. C 1·50; leg. C 2·10

Aritmetica, de *F. E. Lurtz*. Partea III. fracțiunile comune și decimale, practica italiană regula de trei simplă și compusă etc. broșat C. —·80 legat C. 1·—. Partea IV. Raporturi, proporțiuni, calculul societății și câteva alegațiuni. Terminul mediu, interesele compuse, calcularea facturilor, discontului, a hârtiilor de stat, a acțiilor. Purtarea și inducerea contului curent, contabilitatea industrială etc. broșat C. 1·20, legat în pânză C. 1·60

Cărți auxiliare și diverse.

Dicționar germân-român, pentru școală și conversațiune de *Th. Alexi*, 5 ediț. broș. C. 3·60
— **român-germân,** 2 ediț. prelucrată și complectată. S'a aplicat în parte ortografia Academiei Române dela 1904, esclusiv cea mai nouă ortografie germană, broș. . . . . . C. 4·50
Amândouă părțile legate într'un volum elegant în piele C. 10·—

Caractere morale, esemple și sentințe de *Ioan Popea*, profesor, broșat C. 2·—

Încercări în literatură, de *I. A. Lăpădat*, br. —·50

Despre metrii în poeziile lirice a lui Horațiu, de I. *Lengeru* broșat C. —·20

Instrucțiuni poporale, despre **datorințele și drepturile de dare,** de *W. Niemandz*, broșat C. —·60

Bucătăreasa națională, carte de bucate cu 1465 de recepte. de J. C. *Hințescu*, broș. C. 1·60

Pățaniile mult cercatei Griselde, istorioară morală prea interesantă, de *Hințescu*, broș. —·12

Mănunchiu de flori, Colecție de poezii și cântece vechi de *Nic. Oancea*, broșat C. —·20

Cărți de rugăciuni.

Cărți de rugăciuni întocmite de protopresbiterul Calistrat *Coca*, cu aprobarea Consistoriului Archiepiscopesc ortrodox oriental din Cernăuți cuprindênd diferite rugăciuni: rugăciunea de séră, cătră d-l nostru Isus Christos, îngerul păzitor cântarea de laudă pentru sfânta Născĕtóre. Rugăciunile în dilele de peste sĕptĕmână. Liturgia de Dumineca. Acatistul buneivestirĭ. Canóne. Rugăciunĭ de pregătire pentru mărturisire. Rugăciunile din sĕptĕmâna luminată. Rugăciunile din diua Nascerei Domnului. Rugăciunĭ de cuprins felurit etc.

Tóte aceste cărțĭ sunt în diferite legăturĭ de la cele mai simple până la cele mai luxóse. Tóte însĕ sunt fórte frumóse și elegante. Prețul lor e felurit. In pânză négra, cu cruce de aur — 75—78 cr. ceva mai marĭ cu 90 cr., 1 fl. 28 cr., 2 fl. 40 cr. Mai garnisite și cu florĭ 2 fl. 50 cr. Mai departe de tot luxóse, carĭ se pot face și ca dar de Crăciun în preț de: 2 fl. 60 cr., 2 fl. 90, 3 fl. 70, 4 fl. 40, 4 fl. 60 cr. Aceste sunt legate în os alb și negru și sunt de o frumsețâ neîntrecută.

Versurile nascerei Domnului nostru Isus Christos, . . . —.12.

Visul Născĕtórei de D-deu —.12.

Sonorul séu frumos rĕsunătórele plânso-cânturĭ la mormêntul Domnului nostru Isus Christos de Ucenescu, ... 24.—.

Epistolie a Domnului nostru Isus Christos, ce a trimis'o Dumnedeu din ceriu, ... —.24

Concurs.

„SĔLĂGIANA“, institut de credit și economii în **Jibou** (Zsibó) publică concurs pentru **ocuparea postului de contabil** — devenit vacant prin abzicere — cu un salar anual de **K 1800** și **K 360** bani de quartir.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească:

1. Absolvarea unei școale comerciale cu examen de maturitate.

2. Cunoștința perfectă a limbilor română, maghiară eventual și germână.

3. Să dovedească că au praxă destulă pentru conducerea contabilității și pregătirea bilanțului.

După anul de probă noul ales va fi declarat de definitivat, cu drept la penziune și tantiemă precum și la ridicarea salariului tot la 3 ani conform normativului; totodată are să depună o cauțiune egală cu salariul.

Ofertele însoțite de certificatele originale sunt a se înainta Direcțiunei cel mai târziu **până în 1 Novembre st. n. a. c.**

Postul e de a se ocupa imediat după alegere.

(3035,2—2.) **Direcțiunea.**

În 6 zile la AMERICA.

Transport de persoane în TOATE PĂTURILE DIN LUME.

Cereți clarificări și îndrumări.

E de ajuns carte postală.

Răspundem românește.

FALK et Comp.
Secția românească.
Hamburg.
Strada Raboisen Nr. 30.

O moșie

comasată, situată în comitatul **Târnava-mare** în mărime de 154 jugăre, cu casă de locuit și edificii economice **este de vânzare** sau **se dă în arândă.**

Tot acolo este de arândat **o livadie de 120 jugăre,** foarte potrivită de pășunat oile.

A se adresa la Administrațiunea „Gazetei“. 3037,1—6.

Vițe nobilitate

liferează cu garanție, asortiment bogat de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima Pepinerie cu vițe nobilitate de pe Târnava.

Proprietar, **FR. CASPARI,** Mediaș [Ardeal].

Cereți Catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țerei. Fiecare proprietar de vii se poate convinge, înainte de a comanda de soliditatea firmei adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

[3012,6—47.]

Cântarea înalță sufletul!

George Dima: Cele mai frumoase compositiuni de caracter bisericesc și lumesc pentru cântare și pian, coruri mixte și de bărbați etc. ale acestui maestru al musicei au apărut la *H. ZEIDNER* în Brașov. Catalog gratuit!

În aceiași librărie este un sortiment bogat de ***cărți literare românești,*** de utensilii pentru scris și desemn, deposit de ***hârtie,*** și despre aceste se află catalog, care se trimite gratuit.

(2805,27—52.)

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

din Sibiiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru casul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **94,975.294 cor.** Capital asigurat asupra vieții: **9,239.195 coroane.**

Dela întemeiare institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii **4,295.120·15 c.**, pt. capitale asig. pe vieață **3,760.810·21 c.**

Oferte și informațiuni se pot primi dela: **Directiunea în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I.**, și prin **agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj**, precum și dela **subagenții** din tóte comunele mai mari.

»Romana«

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon.

„Romana“ dans de colónă în 5 figurĭ. *Descrisă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o întroducere („în loc de prefață“,) de *Tunarul din Dumbrău*, Popa. — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicărĭ) și costă numai 2 cor. 50 banĭ (plus 5 banĭ porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

KEINE MASCHINE!

FLÜSSIGES LEUCHTGAS

BLAUGAS.

In Flaschen fertig geliefert!

Schönste Beleuchtung.

Ueberall anwendbar.

GEFAHRLOS!

Keine Behandlung!

Aufklärung ertheilt gratis

Flüssiges Leuchtgas-Fabrik

Czinkota (Budapest).

P. T.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că am **deschis** provizor un

Atelier de blănărie subțire

în Brașov, Târgul Inului Nr. 26, unde se pot căpăta numai confecțiuni proprii de **gulere de Dame** (boac), **mufuri, șepci de blană, Crimer** și **Stofă.** Tot-felul de **Baltoane blănite pentru Dame** și **Copiĭ, Figaro** și **paletoane**, cu un cuvânt toate articolele ce se țin de blănărie, lucrate modern, în asortiment bogat **cu prețuri foarte ieftine.**

Magazinul meu dela 1 Oct. a. c. se află în Stada Porții Nr. 48.

Prin esperiențele mele câștigate atât în capitală, cât și în streinătate pot satisface tuturor recerințelor spre deplină mulțumire.

Pun căptușeli de blană. — Primesc reparaturi.

Articole de blănărie cumpărate dela mine **le curăț fără plată.**

Comande din afară **le ezecut punctual. — Serviciu solid. —**

Mă rog de sprijin.

Cu toată stima

Weiszfeiler Sándor,
blănar subțire.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria, de pe parcul Rudolf și la **Eremias Nepoții.**

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC

a lui MUSCHONG din Baia Buziaș

— modern instalat — afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de

ACID CARBONIC

natural, chemic foarte curat, fluid

din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaș renumite în toată lumea, pentru fabricarea de apă gazoasă, cârciumarilor, și alte scopuri industriale.

Să nu se schimbe cu acid carbonic preparat artificial și puțin spornic.

Serviciu demn de încredere și conștiențios!

Apă minerală și apă vindecătoare

în sticle de 1/1 și 1/2 litre.

Cu succes miraculos la suferințe de inimă, rinichi și bășică.

Apă de masă de rangul întâiu!

Informații se dau cu plăcere din partea

Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser-Versandt in Buziásfürdö.

Adresa telegramelor: **MUSCHONG BUZIÁSFÜRDŐ.** — Inter. Telef. 18.

Magazin de încălțăminte

ALFRED IPSEN

Brașov, Strada Vămei 36, vis-à-vis de Cafeneaua Transilvania

(Halta Tramvaiului.)

Mare asortiment și deposit bogat de **Ghete pentru stradă, Sport, de lucru** și **de lux**, potrivite după picior și cu prețuri foarte ieftine.

Specialitate: Ghete fine cu sic lucrate după măsura și metod ortopedic. — **La** comande de afară ajunge **trimiterea unei ghete vechi** ca măsură.

Reparaturi se fac prompt și ieftin.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provĕdut cu cele mai bune mijlóce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în posițiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acuratețǎ, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint și colori.
CĂRȚI DE SCIINȚĂ, literatură și didactice
STATUTE.
FOI PERIODICE.
BILETE DE VISITĂ diferite formate.
PROGRAME ELEGANTE.
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ după dorință și în colori.
ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE pentru tóte speciile de serviciuri.
BILANȚURI.
Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.
Couverte, în tóte mărimea.
TARIFE COMERCIALE, *INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.*
PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE ÎNMORMÊNTARI.

Comandele eventuale se primesc **în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inuluĭ Nr. 30, în etagiul,** îndĕrĕpt în curte. — **Prețurile moderate.** — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.